

DE VERA
PHARMACA
CONFICIENDI,
ET PARANDI METHODO,

Liber Primus,

In quo agitur de Simplicium delectu, generatim
tamen, de aliquorum eorum præparatione,
& de vniuersali via Pharmaca parandi.

*Proponuntur hoc in Capite omnia Simplicia gene-
ratim, quæ apud Pharmacopœos seruari
à Medicis exoptantur. Cap. I.*

ARTIS Medicæ pars illa, quæ Pharma-
ceutica vocatur, pro vsu sibi vsurpat,
& sub se continet ferè omnia illa, quæ
totum Orbem cõplent, videlicet Plan-
tas, Animalia, Metalla, Lapides, Ter-
ræ species, Aquas, & denique etiam illa, quæ te-
nellis pedibus humida Amphitrite premit, vt sunt

A candi-

candidæ Margaritæ, rubea Corallia, canoræ Buccinæ, & Purpuræ Regales: cognouit hanc veritatem Galenus lib. 6. de Simpl. facult. c. 1. dicens: *Ceterum quoniam Medicamēta omnia partim sunt Animalium partes, aut Plantarum, partim verò ex Metallis desumuntur, melius mihi visum est de Plantis ante omnia disserere, tum quòd numerosissimum est earum genus; tum quòd Virium robore præcellentissimum: inde de Metallicis tractare: atque hinc ad Animalium partes transire.* Hunc ordinem à tanto viro propositum in his enarrandis, etiam ego seruare decreui; & ideo primò de Plantis, necnon etià de illis succis, qui circa ramos earum concresecunt, aut ab ipsis emanant, tales extant gummi, atque lacrymæ: sicuti etiam non erit inconsonum rationi, modum in medium afferre, quo succi ab herbis, & fructibus exprimantur, & seruentur.

De Plantarum delectu generatim, et earum partium enumeratione. Cap. II.

UNTER Plantas Vniuersum exornantes illæ excellentiores, & præstantiores in vnaquaque specie censentur ab Aristotele lib. 2. de Plant. c. 1. *quæ semine perfecto, loco conuenienti, aqua moderata, & aere consimili producuntur: quæ si deficient, imbecilliores euadunt.* Aerem, & locum maximam impartiri vim Plantis, adaperre narrauit Theophrastus lib. 2. de caus. Plant. c. 9. his verbis: *Loca sibi accommoda arbores queritant; quippe aliæ sitientes, adamant tractus humidos; aliæ hibernos cupiunt;*

piunt; alie soli expositos; alie opacis; & alie apertis gaudent; alie in totum palustribus; alie montuosis latantur. De his etiam verba fecit Mes. in Canon. ad quædā singularia descendens sic: Locus autem natalis, quia medicamentis simplicibus multis non modo promptam generationem, & felicem præstat, sed & propriam quamdam virtutem impertit, in medicamentorum delectu, maximi faciendus est; natura enim, ut Plato, locis quibusdam aliquas virtutes proprias impertivit, quæ rebus in talibus genitis, & crescentibus communes faciat. & subdit: Plantæ humido excrementitio præditæ natura, in locis humidioribus deteriores, siccioribus verò præstantiores euadunt; sicciores contra in locis siccioribus peiores, meliores in humidioribus, sic Agaricus, Hermodactylus, Turpethum in humidioribus damnantur, & Thimelea, Cucumer agrestis, Colocynthis in siccioribus, & calidioribus mala sunt, & venenosa: Absinthium marinū maleficum, & Scammonium ex regione Scenitarum: quæ enim immoderatiùs calida sunt, in locis calidioribus peiores euadunt, in frigidis ad portionem. Ad hæc terræ, & per hanc plantis virtutem magnam impertit, & variam, non Sol tantum, sed aliorum quoque corporum celestium aspectus hunc locum, & illum aliter, atque aliter efficiens. Præterea, & plantæ nonnullæ ex alterius cuiusdā vicinia, vel contactu meliores, aut peiores fiunt. Sic Hermodactylis Scilla, aut Raphanus vicina uigorē addit, et Thymus Epithymo, & Quercus Polypodio, & Senæ Ruta: contra autē maligniora euadunt Scammonia Esule, aut Tithymallis propinqua, Polypodium lapidibus, & Epithymum Ozi mo. Hæc ille. Circa igitur electionem Simplicium semper est considerandus locus, quo genita sunt:

A 2 quod

quod etiam nos docuit Gal. varijs in libris, sed potissimum lib. 1. de Antid. cap. 13. dicens: *Omnes igitur Herbarij unanimes scripserunt, Iridem in Illyrio natam optimam esse, Petroselinum, quod in Macedonia, Opobalsamum in Iudea, Radicis dulcis succus, agrestis Napi semen, & Scordium è Creta; quamquam in alijs Regionibus minimè contemnendum; eodem modo & in reliquis, quorum dotes è Regionibus acceptas, cum primum de unoquoque loquemur, non omittemus.* Magni fecit quoque locorum naturam Dioscorides, lib. 1. de Medicinali materia: *Nam quæ in campestribus, riguis, & opacis, ceterisq. locis à vento silentibus enascuntur, plerumque degenerant, & minus viribus valent.* Sed non satis est indagare loca, quibus plantæ producuntur: sed operæ pretium erit summo cum studio Pharmacopœos scrutari, & considerare cuiuscumque sapes, odores, colores, substantiam, magnitudinem, & figuram, quæ omnia doctissimè, & diligentissimè reliquit scripta Dioscor. ut meliores, & excellentiores eligere possint; quæ etiā animaduertit Rabbi Moyses Par. 2 r. sic: *Melior medicina cuiuscumque generis est illa, quæ non est contracta, neque tenuis, sicut peior existit illa, quæ crassior, & tenuior quantitate temperata; & omnis medicina, quæ habet saporem, & odorem sui generis, melior.* Quæ omnia didicit à Galeno lib. 1. de Ant. cap. 3. & 13. *Sunt omnes plantæ, si vetustæ fuerint, fugiendæ; unumquodque autem proprium vigorem ijs, qui ea sæpe viderunt, indicat, tum ex odore, tum gustu, aliquando ex colore, & secundum crassitiem.* Hæc lib. 1. de Comp. Medic. per loc. c. 2. Sed potissimum hæc seruanda veniunt in peregrinis

nis

nis plantis, quæ ab Indis, aut Syris ad nos deferuntur. At circa illas, quæ apud nos nascuntur, in primis curam impendere oportet, narrante Dioscor. lib. 1. in limine, ut suis temporibus singula demetantur, & recondantur; intempestivè enim decerpta conditave, aut nullo, aut emanido munere funguntur; serena enim celi constitutione demetenda sunt: magni siquidem refert inter colligendum, si vel squalores, vel imbres infesti sunt. Ab his enim omnibus vires Simplicium aut abolentur, aut ignavæ redduntur, quam obrem proportio illa immutatur, quæ in compositis à Medicis desideratur. At quis Seplasiariorum hæc servat? aut nullus, aut admodum pauci.

Negligentia
Seplasiario-
rum.

Plantarum partes variæ, & multiformes existunt, illas animalium similitudine quadam æmulantes, quas ob oculos nobis ponit Theophrast. lib. 1. de Hist. anim. c. 2. his verbis: Partes primæ, communesque plurimarum, Radix, Caulis, Ramus, Surculus, hæc constant ex alijs, quæ Cortex, Lignum, & Matrix, ubi scilicet esse possunt: quæ quidem particulis constant similibus, hæc Nervus, Vena, & Caro, similitudine enim quadam nomina partium consortiuntur. Quædam autem, quasi annuæ partes accedunt, ut Fructus, Folium, Flos, & Pediculus, id est, quo folium dependet, ubi videlicet esse potest: super omnia autem Semen, & Fructus. Quædam succum habent, sicut Arist. de plant. cap. 2. & Theoph. c. 3. ut Refina, Gummi, Myrrha, Thus, & Thymiana. Non est autem à nobis de his omnibus agendum, sed solum de Radicibus, Floribus, Folijs, Fructibus, & Ligno. at unà cum folijs confunderi liceat nobis & herbas; etiam si & floribus, & seminibus, & folijs sint insignitæ tempore

tempore opportuno. Non ignorat enim Theoph. cap. 5. *Herbas appellari illud, quod à radice foliatum sine caudice prouenit, semeng. caule fert, ut Olera.* Nec silentio prætermittendi liquores, qui circa stipitē, & ramos concrefcunt, aut ab ipsis, vt guttulæ emanantes stillant: sicuti etiam narrando aggrediēdus est modus, quo succi à folijs, & ab herbis eliciantur, & feruentur; quoniam hi in Pharmaceutica arte magnam partem tenent.

De Radicibus eligendis, et seruandis.

Cap. III.

RADIX inter omnes partes, quæ totam plantam constituunt, præcipua esse ab Aristot. lib. de Plant. cap. 2. existimatur; cum sit vitæ primordium, & alimentum à terra capillamentis suctum omnibus ceteris partibus cōmunicet, quod respiciēs Theophr. cap. 2. pronunciauit, illas animalium ori proportione quadam respondere. Tempus colligendi has reliquit scriptum Dioscor. lib. 1. in limine, sic: *Radicēs, liquamenta, cortices ve, ut recondantur, eximere conuenit, cum herbæ suis folijs exuuntur.* Hoc autem vt plurimum euenit in Autumno incipiente Hieme: tali enim anni tempore multæ plantarum radices magnas habent vires, teste Gal. lib. 2. de Alim. fac. c. 61. ineunte aut Vere, cum semen producere intendūt, caulem proferunt, & luxuriari incipiunt, euadunt insuauiiores, & flaccidiiores, etiamsi germinis cuspidem

dem à se adhuc non emittant, quod & experientia quotidiana demonstrat; exemplo sunt nobis Allia, Cephæ, Napi, & Rapæ, quæ omnia, dum Venum imminet tempus, iniucunda degustantur: at multæ radices existunt, quæ hieme adueniente, dulciores euadunt, vel præstantiores, calore toto prius in folijs expanso, ad intima contracto. Sed tempus omnibus accommodatum, & opportunum est, cū folijs radices priuantur: aliquæ enim plantæ, narrante Dioscor. hieme florent, & folia pariunt. & cap. de Helenio, demonstrat eius radices fodiendas esse æstate. Omnes itaque radices euellantur, cum folia cadunt; tunc enim tota facultas ad interna se transfert, & folia humiditate propria, & calore priuata decidunt. Sunt siluestres vigorosiores, & inter istas illæ, quæ saxosis nascuntur montibus, vt Auic. lib. 2. T. 1. *Siccantur expurgatæ, locis asperginem non redolentibus, sed quæ luto, aut puluere sunt obsitæ, aqua clui debent.* hæc Dioscorides. Quænam diligentiora à Pharmacopæis desiderari possunt? at quoniam variæ extant magnitudine satis insignes, hæ multa in frustula secandæ veniunt, & postea exsiccandæ, quod reliquit scriptū ille, vbi de Helenio c. 31. & vbi de Iride sic: *Quæ frustatim dissectæ in umbra siccentur, & traictæ lino recondantur. Cum enim odoratæ sint, facilius à Sole illo priuantur. Quæ aut magna, et inodora colliguntur, sub Sole unica die exsiccantur sæpe eas reuoluendo, et nocte loco ventoso seruentur ab omni humiditate remoto. At si nubila cælū inuoluant, extendantur super cribra, vel aliud simile ex humili, exiliq. arundine contextum, & igni siccentur.*

Aut

Aut si admodum magne, ut Serpentarie, Buglosi, Vitis nigrae, Dictamni, & similium, in multas partes, prius tamē mundatae, diuidantur, & filo traiectione, hoc verò ordine, ne sese tangerent, vento exponantur, donec humiditate priuentur. Hæc Albucasis inter Medicos Arabes magnificiendus lib. 28.

Error Sep-
plasiariorū.

Error alter.

Radices me-
dullis priuā-
tæ quæ.

Seligantur radices, ut placet Gal. lib. 1. de Antid. c. 15. *extenso cortice, non rugoso; hæc enim earum maciem denotant.* At à Sepplasiarijs ista non seruantur; vtuntur enim quibuscūque radicibus. Et hæc maxime seruanda veniunt in radicibus non adhuc exsiccatis; quoniam multæ, dum earum humiditas euanescit, corrugantur. Sed quid dicendum de radicibus exsiccatis pro vsu desumptis medicinæ ab ipsis? quæ ut plurimum carie consumptæ, ut Chinæ, conspiciuntur. Sed quoniam aliquæ radices integræ pro vsu medicinæ non probantur, at solum earum cortices, hæc internis medullis priuentur: tales sunt Apij, Fœniculi, Capparis, Pentaphylli, Raphani, Hellebori, & Rumicis hortensis, & agrestis: hoc iussit Haly, profectò hac in arte diligentissimus, lib. 10. Pract. c. 8. Serap. lib. de Antid. c. 25. Actuar. de Comp. Med. Auic. lib. 5. S. 2. T. 7. & Mes. c. de Secaniabin de Radicibus, quarū cortices imperauit detergendos esse, & mundandos. Horū sæpe meminit Gal. ut 7. Simpl. facul. corticum radicum Capparis, sic & Diosc. & 2. ad Glauc. corticū radicum Rumicis hortensis, & agrestis; Longam ferunt decoctionem ut plurimum, sed odoratæ paucam, & admodū tenues, & exiles.

Pharmaca parandi, Lib. I. 9

exiles. Sunt quinque radices, quę sunt in vsu, radix Apij, Asparagi, Rusci, Fœniculi, & Petroselini.

De Folijs, et Herbis. Cap. IV.

TSI non paruum discrimen adinu-
niatur inter herbas, ac folia; nam her-
ba, teste Theophr. lib. 1. de Histor.
Plant. cap. 5. dicitur, quod à radice fo-
liatum sine caudice prouenit; quod etiam confir-
mauit Arist. lib. 1. de Plant. c. 7. attamen ambo nos
sub eodem capite collocare decreuimus. Folia,
quibus flores, & non rarò semina, & fructus ab in-
iurijs aeris custodiuntur, (extant enim tamquam
horum omnium, si credendum est Aristot. operi-
menta) eligenda veniunt, narrante Gal. 4. de Sa-
nitate tuenda, c. 7. *quę subtilissima, virentissima, at-
que in summis herbis nata.* Viridia enim in se conti-
nent humiditatem incontaminatam, ac proprium
calorem, ob quorum inopiam, vt decreuit Arist.
lib. 2. cap. 1. *exsiccantur, & ob frigus glauca redduntur,*
proprio consumpto calore. Quę verò herbæ pro vsu
medicinæ sumendæ sint, patefacit Gal. lib. 1. de
Antid. cap. 2. his verbis, dum de illis, quę exsicca-
tæ ab alijs regionibus deferuntur: *Ex herbis siqui-*
dem quacumque vnà cum semine summis ramusculis adhæ-
rente apportantur, pro cuius conditione plurimum seminis
habeant, vegetas exilibus, ponderosas leuibus, compactas
flaccidis, tempore non consumptas citò absumptis potiores
arbitrantur. At non pauci Seplasiarij hæc omnia ne-
gligunt,

Errores Se-
plasiariorū.

B

gligunt, & spernunt. *Herbæ autem, quæ apud nos reperiuntur unâ cum floribus, minutissimis, tenuissimisq. festucis colligantur, à quibus quidquid lignosum est, abijciendum.* Hæc 4. de Sanit. tuen. c. 4. In umbra exsiccentur, ut elicitur ab eius dictis lib. 5. de comp. Med. per genera, c. 9. Etsi de omnibus herbis mentionem non faciat, dum de Siderite, & Perdicia sic: *Accipito herbas duas, quarum altera Sideritis, altera Perdicias appellatur, quæ domi sensim citra Solis admissionē siccantur.* Quod didicit Albuc. dum statuit loco calido longè ab humiditate exsiccare; difficilè enim humiditas illarū absumitur, quæ semine abundant, & cum illo demetuntur; quarum multa enumeravit Dioscor. lib. 1. in proœmio, sic: *Herbæ, quæ ramis scatent, sicut Stæchas, Trissago, Polium, Abrotanum, Seriphum, Absinthium, Hyssopus, & alia id genus, semine prægnantia demetantur.* Tempus, quo integra seruantur, & valida, præfigit dicens: *Scire etiam conuenit, sola ex herbaceis medicamentis Veratri genera, nigrum, inquam, ac candidum, multis edurare annis, reliqua à trimatu inutilia.* Attamen multa post annum proprijs viribus priuantur, potissimùm quæ apud nos oriuntur, nisi calore satis insigni præditæ existant. Oēs mediocrem ferunt coctionem, nisi admodum dura, ac densa sint substantia.

De Floribus. Cap. V.

FLORES plantarum ornamenta, seminum, ac fructuum amica domicilia, hominumq. deliciæ, non solùm visum eorum multiformi varietate

Pharmaca parandi, Lib. I. 11

rate recreare possunt, & spiritus vitales iam ferè deperditos suavi eorum odore refocillare, & ad intima cordis contractos reuocare; sed etiam mirabilem opem afferre multis malis, humanum corpus affligentibus, si conuenienti tempore seligantur, exsiccentur, & administrentur. Flores illi reputantur optimi, qui proprium odorem vigorosum seruant, propriumq. colorem: quæ duo nobis scripta reliquit Gal. 1. de Antid. cap. 12. dum de Rosis sic: *Rosæ illæ decerpantur, quæ alijs plus olent, & rubicundiores fuerint.* Flores enim qui magis odorati existunt, perfectè à calore concocti, si præstanda venit fides Theophr. lib. de caus. Plant. Tempus legendi illos est, antequam (teste Dioscor. cap. 8.) decidant; vel, vt placet Gal. 4. de Sanitate tuenda, cum adhuc conuiuent. At Auic. illos probat post vltimam refectionem: at ab his grati, atque suaues euanescent odores; cum magis maturi existant. In vmbra exsiccentur, vt elicitur à Dioscor. dictis, dum dat exëplum de Oenanthæ, id est, Vite siluestri, sic: *Fructus, dum florent, substrato linteo, in vmbra siccentur, qui interim continuò versandi sunt, ne muceant, ne ve situs in his infideat.* Hæc capite de Rosis, quas exsiccare iubet sub vmbra. Albuc. verò, & Rosas, ac Violas, & ceteros flores, Sole exsicccandos imperat: etiamsi non neget, meliorem esse eorum exsiccationem in vmbra, sed magni laboris, & periculi, ne ob humiditatem propriam eorum odor, & color destruat, quod Sepalsarijs imperitis sæpe accidit. Reponantur hi, & omnia, quæ iucundum odorem exhalant,

Error multorum.

B 2 arculis

arculis tiliacis, nullo situ obductis, vt Dioscor. vel capsulis ex ligno, velut Albuc. Leuissimā ferunt decoctionem; facillē enim euanescit eorū facultas: immo Gal. ipsos non decoquebat, sed macerabat, vt 4. de Sanit. tuen. c. 8. quo loco reprehendit aliquos dicens: *Etiam si nonnulli macerari tum flores, tum semina non ferentes, decoquunt illos. Qui his in locis nascuntur, vt plurimum anno elapso ferē facultates amittūt suas; sed facillē hoc cognoscitur, ex deperdito pro maiori parte & odore, & colore.*

De Seminibus. Cap. VI.

SEMINA naturæ præcipuum opus, quibus perpetuò plantæ in esse seruantur, alimentum non tantum, & iucunditatem hominibus præbent; sed etiā multis eorum morbis occurrunt: & ideo solers, ac prouida Natura illis fabrefecit inuolucra varia, vt ab incursionibus externis vindicarentur, veluti carnem, cortices, ossa, & filiquas, in quibus, quamquam sint reposita; attamen gemina tunicula ea illic inuoluit, quæ omnia narrauit, & obseruauit Arist. lib. 1. de Plant. cap. 2. *Legantur, ubi siccari ceperint, antequam defluant, imperante Diosc. in Proë. Meliora existunt, quæ tumida conspiciuntur, vt lib. de bono, ac vitio fo. suc. vult Gal. c. 2. vel, vt placet Diosc. dum de Xylbalsamo agens dicit: Sit semen plenum, grande, & ponderosum, quæ omnia seruanda esse ego cenſeo in omni genere leminum; denotant enim hæc materiam fuisse*

fuisse copiosam, & calorem decoquentem validū; dummodò & odor, & sapor illis proprius seruetur, & vigeat. *Quæ verò multam in se retinent humiditatem, non probantur illicò post eorū collectionem; sed postquam aliquid humiditatis deperditum fuerit. Quæ verò diutissimè fuerint reposita, vires habent imbecillas. Horum porrò terminus sit, cum ab ipsis diuisis, quasi pulvis quidam tenuis excidit.* Hæc leguntur lib. de Alim. facul. cap. 10. At multi hoc in loco non de seminibus, sed fructibus mentionem fecisse statuunt. Ab his multa nobis innotescunt, videlicet, quæ optima sint, & quæ reijcienda veniant. Quæ à Sepalsarijs minimè seruantur. Hæc postquam exsiccata fuerint, aut charta, aut folijs aptè inuoluta seruentur: ex Diosc. præcepto in Procemio. *Vel stringantur in sacculis ex corio, vel papyro, imperante Albuc.* Decoctionem admodum longam non sustinent, & maximè odorata, & gracili substantia prædita. Galenus hæc non decoquebat, sed solum macerabat, sicuti scribitur 4. de Sanit. tuen. c. 8. sic: *Id quod sanè nos facimus, non tamen ad semina, flores ve. coquendos, quippe hac coctione minimè egemus, propterea quòd ea diu maceramus: Et si nonnulli laborem, aut longitudinem temporis non ferentes, ipsa decoquunt.* Terminus eorū durationis est varius pro varietate substantiæ; quæ enim densa, & crassa per longū tēporis curriculum integra seruantur. At Gal. ob oculos nobis posuit signum, lib. de Alim. facul. cap. 10. eorum facultatis decrementi, & interdum ablationis, quod est, *cum pulvis quidam tenuis ab ipsis diuisus decedit.* Adde eorum sapores, atque odores aut minui, aut aboleri,

Error aliquorum.

Capitulum
de decoctione
medicamentorum
lib. 1. cap. 10.

lib. 1. cap. 10.
de decoctione
medicamentorum

aboleri, vel in alium degenerare. Non est præterea ignorandum varia seminum genera adinueniri, quorum quædam cortice satis duro obteguntur; aliqua leui, atque facilè separabili; nonnulla tenui, sed ita adhærenti, vt minimè auferri possit. Omni igitur ingenio, quoad fieri potest, semper est elaborandum, vt cortice quocumque denudentur, inutilis enim vt plurimum, & substantiæ seminum aduersans esse ab omnibus reputatur, & ideo seniores Arabes iubent Amygdalas non tantum à duro, ac terreo cortice denudandas esse; sed etiam ab internis illis inuolucris. Inter hos fuit Auic. lib. 5. S. 1. Haly 10. Pract. & Serap. lib. de Antid. quarum exemplo debemus nos & Pineas, & similia, cortice illo tenui exuere. Modum aliqua excoriandi proponit Albucasis, dum de Carthamo agit, dicens: *Accipe Carthami semina optimè purgata ab immunditijs, & Sole diligenter exsiccata, in mortario leuiter contundantur, ita vt cortices disrumpantur, manibus fricentur, & per cribrum traiciantur semina, corticibus in cribro manentibus, & sic de alijs seminibus faciendum. Sunt aliqui manibus à disruptis seminibus medullam sigillatim eduentes. Amygdalæ, Noces, ac similia, aqua feruenti superfusa, & digitis compressa, quam facillimè cortice priuantur. Aliqui cultro accuratè illas auferre tentant. Hæc ille. Nolo silentio inuoluere, Gal. multis in locis semina fructus appellare, vt 6. & 8. de Simpl. facult. quibus libris semina Hyperici, Periclymeni, Vrticæ, Seseleos, & aliorum, fructus dixit; sicuti è contrà interdum fructus semina vocauit. Semina quatuor frigida maiora dicuntur hæc, Cucurbitæ*

Carthami
semen quo
modo mun-
detur.

Semina fru-
ctus interdum
dicuntur.

bitæ longæ, Melonis, Cucumeris, & Anguriæ, Dul-
laba à Serap. hæc appellatur. Minora verò, Lactu-
cæ, Portulacæ, Scariolæ, & Endiuia.

De Fructibus. Cap. VII.

FRUCTVS non pauci inter semina lo-
cantur, cùm partem illam in sinu ser-
uent, quam semen vocamus: attamen
ab illis re vera differunt, cùm fructus
ex carne, & semine constent, vt Theophr. placet
lib. 1. de Histor. Plant. c. 4. & interdum eorum semi-
na substantia quadam ossea custodiantur. Omnes
partes illorum diligentissimè in medium attulit A-
ristot. lib. 1. de Plant. c. 2. quæ tamen non omnes fru-
ctus exornant, ita: *Fructus quidam ex multis partibus,*
& alij ex paucis, vt Olinæ; istæ enim corticē habent,
carnem, testam, & semen; sed inter has caro solūm,
si vt fructus considerentur, à Pharmacopœis, & à
Medicis in vsu habetur; quoniam interior illa pars,
semen ab omnibus nuncupatur. Fructus illi proban-
tur, qui multa carnea portione sunt insigniti. Quod
respiciens Gal. hæc pronunciauit, lib. de bono, &
vitioso succo c. 5. *Meliores, qui intumescunt; siccitatem*
enim & duritiem exuunt, et mollitiem, & humiditatem ac-
quirunt. quos fortè sic tumidos appellauit vegetos,
lib. 1. de Antid. Tales autem à me reputantur, qui
optimè concocti sunt; hi enim & magnitudine de-
centi, & odore, & sapore accommodato sunt præ-
diti. Incocti verò, Arist. teste lib. 2. de Plant. c. 1.
ad

ad amaritudinem tendunt, vel ad aciditatem, vel ad austeritatem. & ideo Gal. lib. 2. de Alim. facult. affirmavit, meliores esse maturos immaturis; *nam à calore transmutati dulces fiunt*: nisi Medicus eorum qualitatem adstringentem exoptet. Cum sunt maturi, iubente Dioscor. in procemio, excutiantur. Exsiccentur sub Sole, & sæpe reuoluantur, & confundantur; at si tempus nubilum sit, ignis calore super craticulam ex lignis constructam siccandi erunt. Hos duos exsiccandi modos nos docet Albuc. dum de Colocynthide agit. Sunt omnes fructus, si possibile est, à nucleis expurgandi, & à tuniculis mundandi, prius tamen panno aspero diligenter detergentur. Nucleos educendos esse, de Prunis præcipit Auic. lib. 5. Ser. de Antidot. sic & à Dactylis, vt Haly 10. Pract. Hoc etiam obseruatur in omni genere Myrobalanorum, si credendum est Mes. Auic. Haly, & Ser. qui postea oleo rosaceo, aut amygdalino sunt illinendi, sicut illi decernunt. At si non possumus illos euellere, cultri varijs ictibus plagentur, aut varias in partes diuidantur. Semper in descriptionibus sumatur pondus fructuum nucleis priuatorum; maximum est enim discrimen inter illos, qui nucleis sunt onusti, & illos, qui priuati; nam Myrobalani vt plurimùm citrini sexaginta pendunt vncias septem cum dimidia, & nucleis priuati tantum vnc. iij s. Chebuli sexaginta vncias xiiij. mundati nouem. Pruna centum enucleata vncias decem circiter pendent. Fructus interdum decoquuntur, vt solum eorum facultas liquori communi-

municetur; non rarò, ut eorum caro, aut pulpa per cribrum traijciatur. Exemplo sint nobis Dactyli, qui postquam aceto macerati fuerint, per cribrum transmittendos esse imperarunt Haly loco citato cap. 15. & Ser. c. 16. Inter fructus enumerari Vuam nemini est obscurum, & ideo & ab ipsa, quotiescūque occasio postulabit, acini remouendi erunt. Iubent omnes Arabes ab Vua passa semper acinos auferendos esse: à quorum dictis elicere possumus apud ipsos in usu non fuisse Vuam passam illam, quæ acinis priuata nascitur, cuius maxima copia à Hyacintho ad nos defertur, sed grandem illis præditam; cuius meminit Gal. 2. de Alim. facul. c. 10. sic: *Inter passas præstantiores pingues existunt, corticem tenuem habentes; nonnulli autem, & rectè sanè, è dulcibus, grandibusq. (quales sunt Scybelitides) priusquàm mandant; semina eximunt, eas coguntur in aqua macerare; nam semen facilius sic educitur.* Nec Dioscor. cap. proprio mentionem aliquam fecit de illa acinorum experte, semper enim de ipsis verba habet, interdum vtens illa cum acinis & interdum illis priuata. Gal. verò vtramque commemorauit. Longiorem sustinent decoctionem, quàm herbæ, nisi à Medico tantum desideretur illa qualitas, quæ in superficie residet.

Vua ab acinis mundanda.

Error circa Vuam passam.

Error aliquorum.

De Lignis, et Corticibus. Cap. VIII.

NON rarò & Ligna, & Cortices ad vitæ vsum necessaria exultimantur, quæ interdum à stipite, aliquando à ramis, & quandoque à radice desumun-

C

sumun-

sumuntur. Theophr. 1. de Hist. Plant. c. 4. *Lignum* appellat, quod fissile est; & *carnem*, quæ omnibus dimensionibus diuidi potest, ut terra. *Cortex* autem est pars ultima, à subiecto corpore separabilis. Probantur illa, quæ proprium odorem, saporem, colorem, & substantię grauitatem, aut leuitatem seruant. Nos autem nomen Ligni & Carnis confundimus, vnum pro altero desumentes. Auic. lib. 2. Tract. 1. c. 6. decreuit inter ligna virgas desumendas, cùm iam ad integritatem peruenerint, & non inceperint extenuari, & contrahi. Cortices, vt retineantur, eximere conuenit, cùm herbæ suis folijs exuuntur, teste Diosc. in Proœ. Hæc omnia longam desiderant coctionē, nisi admodum odorata, & substantia sint rara. Prius frangantur, & disrumpantur, aut lima in scobem redigantur.

*De Succis eliciendis, parandis, seruandis,
& exsiccandis. Cap. IX.*

VM de Plantis, earumq. partibus narrationem perfecimus, nunc de Succis, qui ab ipsis eliciuntur, tractationē admodum Seplassarijs vtilem aggredi non grauabor. Hi non tantum ab herbis, ac folijs exprimuntur; sed etiam à floribus, fructibus, ac racemis, necnon etiam & à radicibus, & ramulis, prius non raro aqua, aut alio liquore macerati, vt Dioscor. placet, maximè cap. de Spartio, seu Genista, circa quos hæc considerata, & perpendenda

da veniunt, Tempus illos exprimendi, Modus depurandi, Ratio seruandi, & tandem recta Via illos exsiccandi, quotiescūque placita Medicorum hoc imperent, & statuant.

Elici debet Dioscor. imperante (quod à paucis Seplasiarijs seruatur) *herbarum succus, & foliorum, germinantibus adhuc cauliculis*; tali enim tempore facultas plantarum in illis viget, cū natura minimè semina producere tentet. Iubet Albuc. pluribus in locis, folia desumenda esse, ac terenda ante ortum Solis, quod à me probandum reuera non existit; nam cū à matutino rore sint aspersa, succum non sincerum ab ipsis exprimi necesse est, immo impurum ob humidum, frigidumque roris admistionem; vnde hebetatur, & languescit succorum virtus. Adde, vt experientia demonstrat, flores rore aspersos, ab aliquo comestos, tormina, & ventris dolores excitare; cū ros nihil aliud sit, quàm vapor ab aeris frigiditate in aquā concretus, vel leuissima pluuia, vt Arist. placet 1. *Metheor. cap. 11. Torculari, aut manu per linteum exprimantur, vt lib. 3. de Comp. Med. per loc. & Orib. 3. Synop. hæc: Linteo denso contrita excipito, & comprimito, vt succus egrediatur. Ne autem putredine contaminentur, & partes crassiores segregentur, decoquantur; humida enim eorum portio est in causa, vt acescant, quæ nobis reliquit scripta Gal. lib. 3. de Simpl. Med. facul. c. 15. his verbis: In succis omnibus aliud quod grauissimum, aliud leuissimum, & aliud terreū est illi permistum: unde euenit alios acescere, & alios corrumpi; & ideo indigent protinus ab initio coctio-*

Error aliquorum.

Error alter.

ne quadam. Cuius terminus, si Mef. præstanda venit fides, ut plurimum est ad tertiæ partis consumptionem, sicuti apertè elicitur, ubi agit de Serapijs, qui præterea statuit, dum decoquuntur, despumandos esse, præcipuè ubi de Miua Cydoniorum agit; deinde per colum transfundantur, & residere permittantur, donec clarescant. Hæc ille. Imperat Auic. lib. 5. S. 1. T. 6. coquendos esse ad dimidij consumptionem. Alium modum litteris tradidit Albuc. de quo, ubi de decoctionibus. Reperiuntur tamen aliqui succi, qui aliqua coctione non indigēt, sed proprio calore decoquuntur, ac depurantur, aliquo tamen temporis curriculo, ut Citri, Cydoniorum, Pirorum. Seruantur per aliquod tempus incontaminati, oleo illis superinfuso, aut melle admixto, sicut scribitur lib. 3. Simpl. Med. facul. cap. 15. sic: *Reponimus Rosarum succum melle miscentes, aut oleo incoquentes.* Sic & Mef. oleo affuso, & vase benè operculato instituit infusionem Rosarum, & Violarū seruandā esse: sicuti et melle & saccharo conseruantur multi succi, ut in Serapijs videre licet, & melle rofaceo, qui tamen si solitarij reponantur, facillimè corrumpuntur, ut 6. de Comp. sec. loc. c. 3. Et narrat Galenus, se vidisse per multos annos seruatum fuisse antidotum de Cydonijs.

Exsiccantur varia genera succorum, cum tamen illi prius fuerint & decocti, & depurati, aut igne, aut insolatione, veluti legitur loco supracitato sic: *Quidam verò succi ad Solem æstiuum exsiccentur, sed linteo tegantur aliquo, ne aliquid in ipsos decadat.* hoc mandatum

datum est Dioscor. lib. 4. c. 156. capite de Elaterio, ubi hæc: *Humor in pelui agitetur, & linteo opertus Soli exponatur*. Prisci quoque Medici insolabant succos, ut 6. de Comp. Med. secundum loc. cap. 2. sic: Ex Andromacho insolato, aut coquito ad spissitudinē. Et c. 3. hæc: *Quidam verò succi et si ad Solem estivum exsiccentur ad moderatam spissitudinem, per tempus tamen exarescunt, ut Vux acerba succus, Centaurij, Glycyrrhizæ, quibus suadet aliquid mellis addendum, ne ita resiccentur*. Sed quisnam est recentium Pharmacopœorum hoc agentium? immo in ipsos & pulveres, & festucas, & animalia non pauca cadunt, ob eorum incuriam. Et non pauci spernentes Gal. & Dioscor. mandata, non ad Solem illos densant, sed ardentissimo igne. & quonā vase? æneo. unde à vehementia æstuantis caloris eorum destruitur facultas, & à vase perniciofa introducitur qualitas, præcipuè cum sint coacti, dū ipsos à vase extrahere cupiunt, detergēdo abradere aliquam illius portiunculam. Ut fugeret excedentem ignis calorem, illos exsiccare decrevit Auic. ubi de Elaterio, super cineres calidos. Suaderem igitur illos, ne in tam graue erratum labantur, succos dupli vase (quod Balneum Mariæ dicunt) densare. Quotiescūque autem à fructibus succos elicere cupimus, sint illi talibus conditionibus insigniti, quæ à Scriptoribus imperantibus proponuntur; ne contrarias qualitates corporibus infirmis afferant: est enim maximi momenti, atque ponderis, à Cucumere siluestri succum educere ante eorum perfectā maturationem, & concoctionem; cum innumera detri-

Error aliquorum.

Elaterium quo pacto parandum.

Elaterium quo pacto parandum.

detrimenta, ventriculum subuertendo, anxietates, angores, sanguinisq. fluores, teste Mes. suscitare possunt. Et ideo Dioscor. hæc memoria digna circa tempus ipsos colligendi, ac parandi reliquit scripta lib. 4. c. 156. sic: *Decerpti Cucumeres, qui tacti protinus exiliunt, & disrumpuntur, seruantur nocte una.* Tales existunt, qui à Mesue Citrini dicuntur à viridi colore expoliati. Subdit Dioscor. modum parandi ita: *Postridiè imposito supra craterem rariori cribro, utrisque manibus prehenso sigillatim supino cultro sursum versus aciem habente findantur, atque per cribrum humor in subiectum vas decadat, simulq. carnosum, quod hæsit cribro, quò facilius excidat, eliditur, quod ita pressum est, residere finitur, atque in vicinam peluim demittitur; coaceruata autem in cribro segmina dulci aqua perfunduntur, & denuo pressa abijciuntur. Humor in pelui agitatur, & linteo opertus soli exponitur: Dumq. steterit tota supernatans aqua cum humore concreto effunditur; hoc verò identidem fieri solet, donec existens aqua lique scat, qua stillatim exhausta sedimentum mortario suscipitur, & conterendo cogitur in pastillos.* Hæc omnia ille. Alium modum proponit Auic. lib. 2. T. 2. his verbis: *Accipitur eius fructus in fine æstatis, postquam fuerit citrinus, & suspenditur in panno, ut descendat eius aqua, & coletur, & exsiccat in scutella supra cinerem, & postea ponitur supra tabulam in umbra.* A maturis igitur, & perfectè concoctis succum elicere debent omnes Pharmacopœi, si secundum rationem, & grauium Scriptorum sententiam agere sibi persuadent. At non pauci eorum inueniuntur, negligentia, & ignorantia obcæcati, qui audent, spernentes

Error aliquorū circa
Elaterium.

nentes Diosc. Auic. & omnium Medicorum mandatum, ab acerbis, ac immaturis succum extrahere. Dij immortales, quid magis impiū? quā ob leuissimam interdum impensam tam graua, atque insignia peccata committere? Vidi ego, nec mihi somnare videor, oculis proprijs varios Sepiasarios, quos & multi Medici viderunt (audite facinus notatu dignum) ab ipsis omnino acerbis, ignorantia, & pertinacia quadam impulsos, succum exprimere, irridentes, & negligentes Medicorum præsentium reprehensionem, & antiquorum placita. Sed facilè tale Elaterium cognoscitur, si memoria custodiuntur illa à Diosc. decreta, his verbis: *Optimum esse constat leue, non ponderosum, cum candore leuiter humectum, gustatu amarissimum, quodq. lucernarū luminib. obiectum facile flagret.* Porraceum autem, scabrumq. & turbidū si spectetur, vitiosum. Tale erat illud, quod à iam dictis parabatur. A bimatu ad decenniū Elaterium deiectionibus vtile esse solet, vt ille affirmat.

Succi omnes exsiccati, & maximè peregrini, macerentur, vt dissolui, & læuigari facilius possint, sicuti primo de Antidot. cap. 15. legitur: Non sint autem diuturnitate arefacti, neque suas qualitates obscuras habeant, has dico, quas gustu, & tactu percipimus. Nam inueniuntur aliqui succorum, narrante Galen. lib. 6. de Comp. Med. per loc. cap. 3. *qui si ad plures annos durauerint, in eam perueniunt ariditatem, vt conterere queant in modum Citinorum, & Balaustiorum, tales exstant Hypocistidis, Vae acerbæ, & Glycyrrhizæ. Quidam verò natura ita sunt tenaces, & viscosi, vt in laminam*
magis

magis abeant, ut conterantur. Arefacti igitur vetustate ab ipso damnantur: si necessitate compulsi præcipiti illis uti volumus, in frustra scindantur parua, deinde alio iam trito, ac arido conterantur. Multos horum decreuit terendos esse Gal. dummodò humidi non sint, veluti Opium, Hypocistidis succus, dulcis radicula, & Acacia, ut i. de Antid. cap. 5. Sed melius erit, si natura compositi permiserit, aliquo liquore eos macerare. Macerentur, ut lib. iam citato dicitur, vino per diem, vel per diem, & noctem, imperante Actuatio, postea per cribrum, vel aliud simile trajiciantur, ut ab omni parte impura, & inutili expurgentur. Inter succos enumeratur Aloe, quæ facile pistillo, placidè tamen agitando, minuitur, quod obseruandum etiam venit ceteris in succis; facile enim in vnum coeunt, & in placentiam abeunt.

Viscidi, atque lenti succi per linteum rarum manibus compressum, aut vasculum vimineum, aut cribrum ex seta equina contextum transmittantur, sintq. potiùs calidi, quàm secus; quia longo tempore indigent, antequam depurentur.

Succos densandi modus.

Modum densandi varia genera succorum nos docuit Mes. diligentissimus Dist. sexta, exemplo tamè desumpto à Rob de Ribes, siue Sapa Ribes, quo pacto ceteri densandi veniunt: cuius hæc sunt verba: Accipe succi Ribes lib. decem, coquantur igne lento ad tertie partis consumptionem, colentur, & subsidere permittantur, donec clarescant; clarum deinde igne clementi in vase vitreo, coquatur, aut exponatur Soli, usquequo ad iustam crassitudinem

dinem perueniat, & seruetur. Sic imperat densandum esse Oxalidis succum, Citri, Omphacij, de Berberis, Mororum, Cydoniorum, & similium. Seruantur omnes succi saltem per annum, qui apud nos crassescunt; peregrini per longius temporis curriculum. Inter succos etiam locauit Theophr. lib. i. de Hist. Plant. c. 19. Vinum, & Oleum, de quibus, cum occasio postulabit, orationem suscipiemus. Aliqui pro firmo, ac rato habent succos sub Sole densatos calidos ita fieri, vt corpora inflammata, & febricitantium lædere possint: quod non tantum Scriptorum grauium opinioni repugnat, qui succos varios densandos esse inflammationi repugnantes decreuerunt; vt est succus Vuæ acerbæ, & Mororum ad crassitiem decoctus, à Gal. mirum in modum probatus ad faucium inflammationes curandas: sed etiam experientiæ; nam Oxalidis succus, & Citri igne, aut Sole densatus, nec salsus, nec amarus euadit, immo Glycyrrhizæ dulcior, nisi aduratur longo temporis tractu, maximè si Solis calore hoc agatur: placido enim modo in auram subtiliores partes euanescent. Nec mel, quod facile amarescit, lento igne decoctum euaporata superflua humiditate densatum nullius amaritudinis fit particeps.

De Mucagine elicienda, quæ ab antiquis succus appellatur. Cap. X.

M V C A G O inter illos succos enumeranda venit, qui maceratione fructuum, aut seminũ, aut radicũ, viscedinem in se continentium conficiuntur.

D

ciuntur.

ciuntur. Succum illā vocarunt Orib. 3. Syn. & Paul. necnon etiam Damocrates, referente Gal. 2. de Cōpos. Med. per genera c. 10. qui modum eam parandi his cecinit Carminibus:

*Ollæ orificio amplo recenti fictili
Malvæ radix purgata, & contusa, vt fuerit indita,
Mox addito Fœnugræci elutum probè
Liniq. semen: at cum succum emiserint
Coctura, spissitudinemq. acceperint,
Habeto succum, expreßeris quem linteo.*

Ab his quattuor memoratu digna eliciuntur, quæ sunt, illa, ex quibus mucilago educitur, sint purgata, & abluta, sint crassè contusa, cocta, & calida expressa linteo; sit tamen rarum, vt facilius permeare possit ille lentor. Non est tamen ignorandum, prius illa maceranda esse per diem, & noctem, præceptum est Auic. lib. 5. Ser. 1. Tr. 11. vbi de Diachylone, sic: *Semina Fœnugræci, Lini, & Althææ infundantur die, & nocte, postea sumatur illorum mucilago, quæ bulliat ebullitione una.* At non quæcumque semina ebullienda veniunt, sed satis erit, si tantum macerentur, sicuti de Psyllij semine reliquit scriptum Asclepiad. vt legitur 7. de Comp. Med. secundum locos cap. 4. ita: *Psyllium in aquam calidam coniectum macerari finito, atque vbi viscosum, & glutinosum de se in aquam deposuerit, liquorem exprimito.* Ebullire non imperat Psyllium, sicuti nec Orib. 3. Syn. vbi de Pastillis ex Electro. Mes. autem cap. de Psyllio, in aquam frigidam, & non in calidam ipsum infundit, cuius verba sunt: *Aqua frigida maceretur, & agitetur.* & subdit:

à Psyl-

à Psyllio aqua frigida macerato fontana, & quassato, fit muscosa portio. Sed fortè Asclepiades celeritatem compositionis mucilaginis cupiebat, & eius maiorem crassitiem, necnon etiam fortè aliquem eius calorem, & acutiem, quæ in intimiori eius parte commoratur, & à calore excitata aquæ foras erumpit. Antequâ immergatur aqua, si sequi volumus Dioscoridis dicta, teratur: cuius quoque sententiæ fuit Damocrates, ut lib. 2. de Antid. c. 3. ubi de antiqua Phthisi, sputoq. sanguinis comite febre latenti, cuius Carmina sunt:

*Alia cribro tusa excerne tenui,
Immitte solum in mortarium Psyllium,
Multò plus tamen, ut inde quantum velis
Sumas; nam totum comminui nequit.*

Mes. verò contritum omnino vituperat, & nullo modo exhibendum esse affirmat: quoniam medulla eius interior quarto ordine calida, & sicca existens exulcerat, & rubificat. Hic, ni fallor, refrigerare, & lenire solum studebat, at ille & lenire, & attenuare, & incidere, sibi proposuerat.

Quantitatem aquæ, aut alterius liquoris, in qua femina macerari debent, statuit Orib. 3. Syn. sic: Succum seminis lini ita confice: Ad lini seminis diligenter abluti sextarium, tres aquæ cape, & coque, & paulatim insperge. Sed non ita facilè, me iudice, existit decernere aquæ quantitatem certam pro varia natura feminum; aliqua enim lentoris maiorem copiam in se habent, & alia minorem. Præterea in nonnullis medicaminibus mucaginem densiorem, aut re-

D 2 missio-

Error aliquorum.

missiorem, vel aquosiorē Medici cupiunt: & ideo aliquando pro singula vncia tres aquæ imponuntur: interdum vna in quattuor, aut quinque maceatur, vt aliqui dicunt. Hæc autem agenda eueniunt, quotiescūque à Medicis aliter non determinatur. Nonnulli autem Recentiorum semina illa viscida linteo inuoluunt, vel marsupio, & sacco imponunt, quem manibus, dum ebullit, aut aliquo ligneo instrumento comprimunt, placidè tamen, vt mucago foras labatur: at hi re vera assequuti non sunt mentem Scriptorum, aut illam paruifaciunt: quoniam si talis eorum extitisset voluntas, hoc imperassent, sicut iubent interdum Crocum nodulo ligandum esse, ac manibus comprimendū, non rarò & Scammonium, docente Mesue; sed de diti opera hoc neglexerunt, vt mucilago copiosa, atque multa esset, & præterea satis viscida, & tenax, quod non eueniret, si sacco detenta illa essent. Obseruauit talem modum parandi mucaginem, dum de Psyllij mucilagine agit, quem ab ipso isti didicerunt. Postquam expressa fuerit omnis mucago, quam Emplastra, aut Cerata recipiunt, placidè decoquatur, vsquequo humiditas superflua absumatur, & postea ceteris immisceatur.

De Gummi, & Resina. Cap. XI.

APPELLAVIT præterea Arist. i. lib. de Plant. c. 2. Succum omne illud, quod præcipuè à plantarum truncis emanat, & in vnum concrefcit, cuius

cuius sunt verba : *Quædam plantarum succum habent, ut Resinam, Gummi, & Myrrham, Thus, & Thymiam.* Quæ tamen multi, & vera ratione, inter se distinguunt. Theophr. tamen lib. 1. de Hist. Plant. c. 3. sub nomine Humoris, Liquoris, & Lacrimæ, omnia est amplexus. Est Gummi substantia humida potius, & aquea, quàm secus, circa arborum truncos concrefcens, quæ igni iniecta minimè flammâ à se edit. Resina verò pinguis, & oleaginosæ substantiæ est particeps, quæ facilè prunis admota accenditur, & odorem emittit. At non pauci non rarò gummi cum resinis confundunt. Hanc distinctionem affert lib. 9. de Hist. plant. c. 1. sic : *Hæc autem omnia, aut ferè quæcumque aliqua pinguedine constant, odorata esse notantur, quæ contra pinguedine carent, hæc sine odore proueniunt, ut Gummi, & Amygdalæ lacrima.* Sub hoc autem nomine & omnia genera gummi, & resinarum intellexit, & quidquid in modum lacrimæ gignitur; lacrima enim nomen commune, & resinis, & gummi procul omni dubio à me censetur; cum hæc omnia à truncis sensim emanent, ut lacrimæ ab oculis funduntur, quas aliqui liquores dicunt. Gummi propriè à multis vocantur Arabicū, Vernix, Tragacantha, &c.

Hæc omnia probanda erunt, cum propriam substantiam à natura tributam seruant, & colorem, & odorem, & saporem. Omnes gummi, & resinarum species, ut Tragacantha, iubet Galenus macerari, & dissolui 7. de Comp. Med. per loca, c. 1. dum de Arteriaca à Critone descripta, & ante à Gallo, cuius

ius verba sunt: *Tragacantha, & Styra* per diem antea in sufficienti patrope macerentur, & ad reliqua misceantur. Dissoluebat & gummi, & resinas Asclepiad. ut eodem lib. legitur sic: *Gummi Tragacantha, Myrrha, Thus, & Hypocistidis succus macerentur*; prius tamen sint confracta, ut 1. de Antid. c. 5. reliquit Gal. scriptum. Interdum tamen vritur gummi contuso, atque trito, ut ibi scribitur. At ferè semper in medicamentorum descriptionibus, quibus reperitur gūmi, erit aliquis liquor, si tale pharmacum liquore excipiendum venit; & ideo lib. 8. cap. 3. ubi de pastillis Asclep. hæc habet: *Tragacantha vino macerata unito*. Sed si fortè fortuna nulla sit à Scriptore Medico præfixa humiditas, docet Gal. diligentissimus eodem loco quid agendum, ita: *Liquor sit affectioni conueniens, & composito pro more*. Vnde ferè semper hæc macerentur, nisi medicamentum tritum sit seruandum, aut exhibendum. Sic & resinæ, cum in placentiam, propter earum oleaginosam naturam, facile abeant, dissoluantur, & liquentur aliquo humore, sed potissimum melle, imperante Gal. 2. de Antid. c. 15. his verbis: *Resina terebinthina cum melle in vase duplici liquetur, tum Styra, & Galbanum prius confracta*. Sed non tantum melle, sed etiam vino macerantur; ut 2. de Ant. c. 9. ubi de Antidoto Mithridatis Eupatoris, ubi sic: *Construitur hoc modo Cyphi, Hypocistis, Sagapenum, Gummi, Opium, Styra, Opopanax, vino Chio macerentur die, noctuq. quoad penitus dissoluta sint*. Et eodem libro in fine, ubi de Emplastro ad rabidi canis morsum ex Damocrate sic habet:

Chalci-

*Chalcitim sparge: vasq. seorsum aliud
 Colliquet mella, Chalbanum, & Propolin.
 Ac si quid aliud liquandum adsit, liquet.*

Et 6. per loc. quo describitur Stomaticum ex Be-
 sasa Heræ sic: *Myrrha per se sola melle agitato, & cum
 alijs misceto. Præcipit gummi vino, aut alio liquore
 dissolui Haly lib. 10. cap. 3. Sic & Auic. lib. 5. aut vi-
 no, aut melle, & postea colo traijci, ut à partibus
 impuris omnino mudentur. Modum infunden-
 di, & macerandi Ammoniacum, Sagapenum, O-
 popanacem, Asam foetidam, & Bdellium ante o-
 culos nobis posuit Albuc. his verbis: Accipe Ammo-
 niacum, & pone in aceto per noctem, ut benè dissoluatur;
 postea projice super cribrum ex setis, & frica cum manu, (aut
 spatha lignea) donec descendat de cribro. Cribro traijcit,
 ut à sordibus expurgetur. Quapropter hæc omnia
 maiori semper macerentur quantitate, ut si aliquid
 impuri in ipsis resideat, tanta supersit, quanta in
 medicamento illo requiritur. Sit cribrum rarum,
 cum crassa, ac lenta sint hæc substantia donata.*

Si autem aliqua Gummi, aut Resinæ terendæ ve-
 niunt, sic tamen iubentibus Scriptoribus, sint hæc
 omnia cuiuscumque humiditatis expertia, & leui-
 ter, ac lentè terantur, pistillum ad latera mortarij
 circumvoluendo, ne in vnum cogantur. Hoc præ-
 ceptum est Galeni lib. iam citato, c. 15. dum de Thu-
 re sic ait: *Thus quoque per se solum in mortario seorsum le-
 uiter comminuere satius est, ne in placentam coeat: sic gum-
 mi aut per se, aut cum thure leuigare necesse est. Vel pos-
 sumus nos, imperante Albuc. scindere, aut diuide-*

re

re in parua frustula, & cum alijs tritis terere nunc
vnam portiunculam iniiciendo, nunc alteram.

*De illis, quæ sub nomine Terra continentur,
et primò de Metallis, ac Metallicis.*

Cap. X I I.

CUM satis abundè de illis, quæ à plantis
desumuntur, narrauerim: operæpre-
tium erit sermonem aggredi illorum,
quæ terrestria ab omnibus, & potissi-
mum à Galeno nuncupantur. Terno hæc omnia il-
le sub ordine locauit lib. 9. Simpli. Medic. his ver-
bis: *Secundum igitur significatum, quod celebratur à Philo-
sophis, tribus finietur generibus terræ differentia; si quidem
vnum genus Lapis est; alterum corpus Metallicum; tertium
Terra, quæ colitur. Metallicum corpus est illud, quod
fundi potest, sicuti ibi legitur; Cui descriptioni
multi addunt, & malleo ducibile, at Galen. cap. de
Metallicis, non tam angusto termino hoc nomen
constrinxit; quoniam Metallici corporis tria esse
genera posteritati scriptum reliquit, ita: Metall-
ica medicamenta appellare Medicis mos est, quorum genera-
tio in metallis est, siue spontanea, siue per fornacem fa-
cta: & adhuc tertio loco sunt, quæ rursus homines ex his ip-
sis preparant, veluti Cerasam, Psoricum, Sandica, &
Physum.*

Celebrantur, quæ non admodum verusta, sicuti
lib. 1. de Compos. Medic. secundum loca c. 2. doce-
tur: & quæ puriora, & loco aptiori nata; quod re-
spiciens

spiciens Gal. veluti legitur 1. de Antidot. c. 13. in varias, remotasq. partes se transtulit, cuius verba sunt: *Cyprum itaque nos hac de causa visere voluimus, ubi habuimus amicum sodalem procuratoris, qui fodinis praeerat, à quo loco Cadmiam, Diphrygem, Spodium, Pompholygem, Chalcitin, & Misy, Sory, & Aes vstum asportauit. Metallum autem dicitur ab ipso lib. de Simpl. iam citato, quod fundi potest, de quo à nobis non est diligenter tractandum, immo illud sicco pede transeundum.*

Hæc omnia ante eorum usum, cum substantia dura, ac densa sint insignita, aliqua indigent præparatione, ut corpora ægra permeent, & in altum se conferant: quod patefacit Gal. lib. 2. de Comp. Med. per genera c. 2. dicens: *Omnia metallica cum crassarum partium existant; multum enim terrestris substantiæ in se continent, artificij nonnihil in preparando requiritur, ut tenuiora fiant; nam, ut scribitur, potestatem suam in altum corporis non extendunt. Ut ad cutim autem se extendant, & corporis meatus pertranseant, subtiliora, & tenuiora facienda veniunt. Tenuiora fiunt, veluti ibi narratur, per triturationem, & acetum diligenter elaborata.*

Quantò autem longiori tempore trita fuerint, eò tenuiorem substantiam consequuntur; & ideo angustis vulneribus erunt aptiora, hæc lib. 3. per genera cap. 3. Sed horum multa acrimonia, ac morfu insignita exstant, ideo abluenda veniunt aliquo liquore, læuiganda, & interdum coquenda.

Abluuntur metallica alia semel, alia bis, & alia frequentius, & hæc idonea sunt ad exsiccandum sine morfu. 9. Simpl. priùs tamen læuiganda, ita do-

E cente

cente Galeno eodem libro. Modum abluendi metallica, omniaq. dura tradidit literis lib. 2. per genera, his dictis: *Atque hunc in modū omnia, quæ caleferi, & fundi possunt, lauabis. At si qua lapidosa, & dura, veluti Cadmia, æris squama, & æs vstum, exactè in tenui cōminuentem plurimū in aqua terere fontanali, et purissima oportet; de inde priori effusa, quoad nihil in aqua innatet, maneatq. prorsum à contriti medicaminis qualitate immunis. Eadem ratio est in metallicis medicamentis combustis, vt 3. per gen. c. 3. illa enim ex ignis commercio nonnihil mordacis perseruant, quod per lauationē deponunt, et lenia prorsus redduntur. & lib. de Simpl. fac. vbi de Cadmia hæc: Metallica quædam, vt Diphryges, Cadmia, & Pompholyx, per optimè abluenda; sic enim sine morsu exsiccant, & detergunt.*

Lithargy-
rum.

Argenti spumam abluendi modum ante oculos nobis ponit lib. 1. de Compos. Medic. per genera cap. 10. sic: *Porrò conuenit diligenter tota die contritam cum liquore per noctem relinquere; postero die mane illam auferre, alium mox superinfundere. Postea rursus terere, similiter; iterumq. sequenti aurora liquorem emittere; quod faciendum est, donec simul cum humore Argenti spuma, veluti tenuissima quædam portio appareat, cumq. nihil amplius innatat, nihil etiam magis effundendum erit. Attamen conterere diebus plurimis, & si nihil ei insistat, idq. Sole feruente satius est; ita enim accidit, vt medicamentum exsiccet valentiùs. Porrò nouerunt omnes id æstate, non solum in Argenti spuma, verum etiam in alijs, quæ hoc modo præparantur, fore commodius: siquidem Cadmia, idest Tuthia, æris squama, æs vstum, Diphryges, Cerussa, Misy, Sory, Stimmi, & omnes lapides; præterea & calx, perinde vt Argenti spuma eluuntur,*

eluantur, ac leuigantur. Hæc ibi. Interdum ex liquore aliquo subtilissima efficiuntur, veluti habemus 2. per genera c. 12. sic: *Metallica pluribus diebus aceto longè acerrimo conterito, & potiùs in Sole, & non raro loco caloris ex Sole igni utendum: quamquam huiusmodi omnia æstiuo Sole molliora fiant, multis diebus trita, quedam ex vino, & quedam ex aceto. Sed ut scribitur 4. per genera cap. 7. Subtiliora, quæ ex aceto, & ad cicatricem inducendam ex vino meliora. Sit acetum imperante Gal. 3. per genera, cap. 3. acerrimum ex vino non austero confectum, tenuissimum, & vetustissimum. At non tantum aceto, & vino, sed etiã aqua simplici, vel marina læuigare ea iubet lib. 1. cap. 18. ita: Metallica quàm maximè in loco Soli exposito cum Aqua, vel Aceto, vel Vino, vel Marina læuigare oportet; etenim in ulceribus prætumidis (sed hæc ad Medicum) & duris ex aceto, & marina; in quibus autem acre, ac mordax humidum fuerit, ex aqua terere frigida potiùs singula metalla necesse est, quæ admodum ex vino, cum copiosus humor influens appareat.*

Sunt omnia metallica adusta aqua ablucenda, ut caliditas illa, quam ebullitione contraxerant, aboleatur, quod narratur 9. Simpl. c. 1. sic: Sanè combustorum omnium nullum planè est frigidum; relinquitur enim in illis ignitio quedam, ut Aristoteli placet, hæc autem per abluitionem aufertur; unde id, quod manet, terrenum simul, & frigidum est.

Vigorosa Metallica, & sensum tactus exasperantia ex aceto conterenda veniunt, ne morsum infirmis inferant partibus, hoc imperatur lib. 2. per genera cap. 2. ita: Si quidem meminisse nos puto, & huius,

E 2 quod

Adusta cura
ablucenda.

Metallica
vigorosa præ-
paranda.

Error aliquorum.

quod toties repeto. Fortium medicamentorum, ut *Ærugo*, *Misy*, *Chalcitis*, *Sory*, *Æris squama*, vel *Chalcanthum* ex aceto diebus pluribus contritorum morsum obtundi, & bonitatem augeri; quem etiam compescere potest eorū ebullitio, & coctio, veluti 4. per genera cap. 6. & 2. cap. 2. ita narratur: *Nam quæ metalla preparas ad siccandum sine ullo morsu, coquere diutius oportet.* Hæc omnia ante oculos *Seplasiariorum* posita à nobis patefaciunt apertissimè modum abluendi, ac læuigandi metallica, necnon etiam omnia corpora dura, ac lapidosa: attamen paucissimi illorum reperiuntur, qui talem methodum seruent. Quis enim sub Sole, vel non longè ab igne conterit, & comminuit illa? Quis modo iam narrato abluit *Lithargyrum*? quæ exstant duo potissima mandata ad medicamentorum obtundendam mordicationem. Exemplo sit nobis *Cadmia*, quam *Thutiam* dicunt, quæ ab ipsis non abluitur, sed pistillo super cotem aqua pauca iniecta solùm crassiusculè conteritur, at non perfectè læuigatur. O miseros ægrotantes, o deceptos Chirurgos: illi enim dum arbitrantur optata frui salute, & isti illam introducere, magis inlæuit morbus à medicamētis asperis, atque mordacibus; quapropter affectus ille ingrauescens, non tantum maiorem in modum excruciat ægrotantes, sed etiam in longum protrahitur, non pauca cum infamia Medicorum. Etiam si superioribus verbis in medium attuli rationem omnia diluendi metallica medicamenta: attamen narrabo modum *Cadmiam* abluendi à *Dioscor.* lib. 5. cap. 75. imperatum, & ab *Albuc.*

Albuc. Dioscor. verba hæc: *Lauatur trita in mortario effusa subinde aqua, dum sordidum nihil emergat; deinde coacta in pastillos reponitur. Aliam viam docet Albuc. ita: Accipe Cadmiam, & tere crasso modo, deinde liga eam in panno crasso ex lino, quem submerge in aqua dulci, manibus frica, & repete hoc, donec dissoluatur, quod optimum erit; deinde projiciatur quod remanet in panno: postea miscetur aqua, & agitetur, quæ est in paropside cum Thutia, & illud projiciatur, quod est terreum, & sic sæpè faciendum, donec remaneat quod purum, quod pone sub Sole, & serua: sic abluitur Marchesita, Antimonium, Cerussa, & Scoria. Alij optimè tritam in aquam projiciunt, quam benè exagitant, & coto spumam illam, vel pinguedinem supernatantem auferunt, & seruant; hoc Arabicè dicitur Alchefsus, id est, clarum. Hæcille.*

Scoria ferri quandoque aceto infunditur, sic iubentibus Medicis. Quod etiã habemus à Gal. lib. 9. Simpl. ita: *Si quidem ad leuorem redigens in aceto quàm acerrimo, posteaq. decoquens vtore ea. Prius tamen lima comminuatur, & aceto per septem dies infundatur, vt Serap. lib. de Antid. vel torrefacta, & aceto infusa per quattuordecim dies, vel vino odorifero multoties extincta, veluti Auic. placeb. lib. 5. S. 1. Tract. 3.*

Si Auro, aut Argento indigemus, lima in minimas partes secanda veniunt, ac diuellenda. Præceptum Dioscor. lib. 6. dum de Argento, qui ait: *Auri limati scobs, id est, ramentum quàm tenuissimum e-
potum, mirabile est auxilium.* Sic & Serap. Mef. verò subtilissimis eius folijs, aut bracteolis, vtitur, quæ nonnulli pistillo in cote cum Syr. de acido citri, vel
alio

Scoriæ ablu-
tio.

Auri & ar-
genti vsus.

alio liquore, vel citri succo diligentissimè conterunt. Ab omnibus vituperatur modus læuigandi aurum ab Auic. cap. de confect. ex Hyacintho propositus; admiscet enim illi Lithargyrum.

De Lapidibus. Cap. XV.

SUNT lapides corpora spontè nata, qui rigari non sistent, teste Gal. lib. 9. Simpl. Hi enim nec aqua humescunt, nec molles euadunt; addunt aliqui huic descriptioni, nec liquari calido, vel frigido, & natura frangibiles. Sed de his satis. At quoniam impossibile existit illis uti ad morbosas passiones curandas; cum sint crassarum partium, atque duri: ideo, ut ille scribit lib. 2. per genera, omnia lapidosa, & dura in tenues partes terere oportet, & abluere. Modum autem eos læuigandi aperit lib. 9. Simpl. cap. de Lapidibus, dum de Hematite sermonem habet, sic: Si in cote oculari eum teras cum aqua, donec mellis crassitiem acquirat. & cap. de Pyritæ hæc: Ceterum lapides omnes, ubi in usum vocantur, admodum vehementer contusi, atque ad leuorem redacti sint, oportet, similiter atque ea quæ in Ophtalmicas facultates admiscantur; etenim nisi polinis instar comminuantur, adeo ut in profundum corporum, quibus applicantur, subeant, asimiles manent marinis, & fluuiatilibus arenis. Eligatur Cos durissimus, ne, dum pistillo hi conteruntur, ac leuigantur, aliquid ipsius in medicamentum transmittatur. Dioscor. etiam nonnullos ad cotem comminuebat,

Lapidū paradi
modus

bat, & ipsos soluebat, vt cap. de Iudaico lapide, & alijs in locis scribitur, quod etiam narratur à Gal. cap. de Schisto sic: *Hematites, Schistos, Galaetites, & Melitites in succum soluantur, qui ad cotem, aut ad mortarium attriti sint.* & alij lapides, vt qui in Aegypto nascuntur; Vtebantur illi prisci ad varios morbos fugandos, & inter ipsos Dioscor. Lapidibus, atque lapillis pretiosis liquatis, & desumptis; cum vires à se edant, teste Galeno cap. proprio, *partim secundum totius substantiae proprietatem, & partim secundum qualitates effectrices.*

Sunt eodem modo omnes lapilli pretiosi comminuendi, sicuti & ceteri lapides, qui aut in cote, aut in mortarijs teruntur, vt 9. Simpl. Docuit modum illos læuigandi Auic. lib. 5. S. 1. dicens: *Hya-cinthis, Granatæ, Iaspis ponantur in instrumento terendi, & incipiatur commotio cum facilitate; deinde ponantur in tabula, & præparetur super eam ad terendum, & fiat pulvis minutissimus.* Hoc pacto & reliqui parentur, superinfundatur sæpe, dum læuigantur, aut aqua rosarum, aut è floribus citri: deinde in pastillos cogantur.

Lapillorū
pretiosorū
præpar.

De Terra, et eius ablutione, et adustione.

Cap. XVI.

TERRAM decreuit Gal. 9. Simpl. à Latinis vocari, quæ aqua iniecta, statim soluitur, & fit lutum. Huius, quam homines ad culturam elaborant, due sunt differentie. Vna enim est pinguis, viscosa, & colore atra. Altera friabilis, & coloris

coloris expers, & quoquo modo candidior. Hæ autem sæpè adiunctis quibusdam specie inter se differunt, teste Diosc. lib. 5. cap. 161.

Terræ Lē-
niæ depurā-
dæ via.

Abluuntur, atque macerantur larga aquæ affusione, ut omne illud, quod arenosum, ac lapidosum est, subsistat, & terra exactè supernatet. Tale quiddam & in Lemnia terra visitur, quam cognominant quidam Milton Lemnium, & alij Sigillum Lemnium; si quidem hanc terram Sacerdos cū quodam honore sumens in urbem comportat; quam deinde aqua maceratam, & in lutum redactam, ubi valenter conturbauit, paulatimq. inde quiescere sinit, aquam, quæ supernatet, primū aufert, & mox quod sub ea pingue terræ tollit: at reliquū dumtaxat, quod ad imum subsedit, lapidosum scilicet, & arenosum relinquit, ut inutile. Porro lutum illud pingue desiccatur, dum mollis ceræ consistentiam accipiat, & sacrum Dianæ signum imprimit, & postea in umbra siccandum reponit. Secundū hanc viā, ut paulò inferius legitur, omnis alia terra abluatur. Aqua autem, qua maceratur, nullam habeat medicamentose qualitatis suspicionem. Interdum aliqua prius aduritur, & deinde abluatur. Hæc omnia Gal. qui tantæ fuit cupiditatis adinuendi perfectam terram Lemniam, ut nauigauerit in Lemnum Insulam, non alia de causa, ut Dij norunt.

De his, quæ ab Animalibus, aut eorum partibus, aut superfluitatibus desumuntur. Cap. XVII.

DESERVIVNT cupido sanitatis introducendæ Medico non tantū Plantæ, Terra, omnia Metallica, Mare, & quæ in eius algoso sinu feruantur:

uantur: sed etiam omnia Animalia, quæ hunc mû-
 dum inferiorem exornant: quorum quædam in-
 terdum integra desumere iubet; & non rarò aliquã
 eorum partem; & quandoque eorum tegumenta,
 & inuolucra, sed quod est abominandum, & vitu-
 perandum, superfluitates in eorum corporibus ge-
 nitas, & concretas, necnon etiam varia eorum ex-
 crementa. Cognouit hæc omnia Galenus lib. 10.
 Simpl. Med. quæ ibi proponit, & dum de nonnul-
 lis nauseam in narrando mouentibus hæc: *Siqui-
 dem quædam detestanda sunt, & quædam legibus vetita,
 de quibus haud scio quo pacto scribere licuit Xenocrati, homi-
 ni non olim nato, sed proauorum nostrorum sæculo, cum Im-
 perium Romanum hominibus vesci vetuisset. Atque ille
 sanè tamquam ipsemet fuerit expertus, magna profectò fidu-
 cia scribit, quosnam affectus curare valeat comesum cere-
 brum, aut carnes, aut iecur humanum, quos autem capitis
 ossa, suræ, & digitorum, partim vsta, partim vstionem non
 experta, & quos sanguis. Sed hæc sanè tametsi contra leges;
 non tamen sunt fæda, & abominanda, at potio sudoris, aut
 urinae, aut mensium mulieris, abominanda, & detestanda,
 atque horum in primis sterminus, quod tamen scribit Xenocra-
 tes in ventrem deuoueretur, qui seminis vsum, & genitu-
 ra probauit. Sed redeamus, vnde digressi sumus.*

Animalia integra, quæ vsu veniunt apud Medi-
 cos, sunt Cantharides, Cancræ, Hirundines, Ver-
 mes, seu terre, vt aliqui dicunt, intestina, & alia mul-
 ta, quæ breuitatis causa omitto; non pauca, quo-
 rum ante eorum vsum aliqua egent præparatione,
 veluti Cantharides, Cancræ, ac Hirundines.

F Can-

Cantharidū
præparatio.

Cantharides, narrante Dioscoride capite proprio, è frumentis congestæ ad recondendum idoneæ sunt, quæ fictili vase non picato conduntur, & raro linteo obligato ore, & deorsum conuerso suspenduntur super feruentis acetii acerrimi halitū, donec æstu exanimentur: postea lino transfixæ reponuntur. Potentissimæ, quæ variæ, luteis lineis, crassæ, & præpingues. Aliqui alis, & pedibus illas priuant, at Galenus capite proprio totas probat, ac integras.

Error aliquorum.

Cæcorum
vstio.

Cancro ante eorum vsum aduruntur; scribit modum eos adurendi, & tempus Galenus, impulsore tamen eius cōciui, & Præceptore, cuius verba sunt: Patella æris rubri, in quam impositos canculos viuentes habetenus vstis, dum facile ad leuiorem redigi possint, crebat illos post ortum Canis, quando Sol in Leonem transisset, non nisi Luna decima octaua.

Hirundinū
combustio.

Hirundines comburendi rationem nobis reliquit scriptam Asclepiades, referente Galeno lib. 6. secundum locos sic: Pullos sale conspersos vnâ cum peninis in fictile coniicimus, obturatumq. prunis imponimus. Non ponit autem eorum recrementa, etsi alij vnâ cum illis hirundines comburant, & aliqui recrementa tantum.

Partes, quibus Medicus vititur, sunt variæ, ut Pinguedo, Adeps, Medulla, Caro, Testes, Pulmo, Iecur, Intestina, Scincorum renes, Serum, Cranium, Ossa, Dentes, Ungues, Cornua; & inuolucra ab ipsis fabrefacta, ut Sericum, & quæ mare prolificum alit, & auget, veluti Ostrearum, Buccinorum, & Purpurarum testa, adhæc & Margaritæ, & Spongia, aliaq.

aliaq. multa, quæ silentio prætermittenda statui. Nonnulla circa quædam, quæ præparari solent, vraccommodata sint, narrare decreui, quorum aliqua propriè loquendo partes non existunt, interim tamen à vobis admittantur inter partes enumerari.

Sunt Pinguedines, Adeps, Medulla, est omne pingue corpus à membranulis, & à fibris hæc omnia intertextentibus mundanda; quæ leguntur lib. 3. secundum loc. cap. 2. sic, dum de adipe fuillo: *A fibris depuratum*. quod etiam præcipit Diosc. lib. 2. c. 86. Modum seruandi medullam, & adipem per aliquod tempus nos docuit Gal. lib. 11. Simpl. vbi de medulla ita: *Sed ea est mihi vtriusque cura, ne putrescat. Itaque in hieme capio medullas, veluti & adipem; deinde in ædibus siccis, atque editis, planè humoris expertibus cum folijs lauri siccis repono. At si quando ambiente calido, & austrino medullam, & adipem vobis reponere, paratum sit in hoc cubiculum, neque admodum calidum, qualia ferè sunt, quæ meridiem spectant; sed supernum, & excelsum, & ad Aquilonem obuersum, habens fenestras paruas apertas, & tam nocte, quàm die spirantes ventos accipiat.*

At Dioscor. rationem talia conseruandi per longum temporis tractum posteritati reliquit, dicens, dum agit de adipe anserino lib. 2. cap. 86. ad cuius exemplum ceteræ pinguedines à nobis seruandæ veniunt: *Recens exemptis membranis in ollam demittas, quæ altero tantoperè capaciore sit, quantus sit modus adipis, quem curare institueris, obstricto diligenter vase, flagrantissimo Soli exponitur; eliquescent inde humor in fictile alterum excolatur, donec omnis adeps absumat; Mox loco vehemen*

Pinguedinis, & adipis conseruandi modus.

ter frigido reconditur, & ad usum digeritur. Alij (memoria custodite Antiquorum diligentiam impatientes, & indociles Septasij) fictile fulciunt super aquam calidam, aut tenuem, & elanguidam prunam, quæ Solis vicem penset. At vos ardentissimo igne, vase ferreo non raro crepitantes pinguedines ferè aduritis, & non liquatis. A nonnullis, ut ibi scribitur, teritur, in olla eliquatur, & colatur. Antequam liquecant, illo iubente varijs in locis, abluantur, & confricentur, ut peroptimè à sorde, & ab omni spurcitia defœcentur, qui decrevit aliquas vino, aut aqua coquendas esse. Aliquando diligentissimè diluuntur, de quibus cap. de Ablutione agemus.

Error Sepl.

Pulmo quò
seruandus &
Iecur, & In
testina, &
Cerebellū.

Pulmo, ut vulpis, equi lien, lupi iecur, & eius intestina, subdita ventriculo galli membrana, testes, & similia, sunt prius vino abluenda; deinde integra, aut in frusta dissecta in clibano non admodum æstuant exsiccanda; vel sic recentibus ablutis utendum, ut passerum salacium cerebella.

Serum.

Seri dele-
ctus.

Non raro pro sanandis infirmis à Medicis Serum usurpatur, quod inter animalis partes etiam à nonnullis enumeratur. probat Mes. cap. de Sero, quod est lactis caprarum, nimirum nigrarum, bonis pabulis nutritarum, recens fetarum: tale sit recens, iucundi odoris, & saporis, & sui non alieni, & non corruptum. At multi Seplasiarij, ut eorum est mos, neglectis omnibus Mes. mandatis, quodcumque lac caprillum sumunt: sed quid dico, immo quamcūque serosam substantiā, quæ à lacte ouillo, caprino, & bubulo, sæpè simul confusis elicitur; aut exprimitur à pastoribus, dū in

Multi Sepl.
errores.

varios

varios lobulos lac coagulum effingitur ab ipsis. Quid inhumanius? Tantum enim abest, ut ab hoc infelices ægrotantes ardenti siti excruciatu refrigerentur, ut potius ab igneo coaguli calore, quo lac in vnum cogitur, adurantur. Naturam coaguli esse talem, reliquit scriptum Arist. lib. 3. de Hist. anim. c. 21. sic: *Est ergo coagulum lac ignem habens intra sese.* Quod quidem Serum omnino impurum, iniucundi ut plurimum saporis, & odoris, & non raro acidum, aut quoquo modo putredine contaminatum ab ipsis probatur, & non vili pecunia venditur, maximo cum detrimento ægrotantium. At si forte illud distribuendi occasio illis non occurrat, sic vitiosum destillatione parant, & servant. An non sunt hæc errata gravissima pena digna?

Cranium, Ossa varia, Dentes, & alia similia, lima subtilissimè comminuantur, aut cote oculari læuigantur; corpora enim dura, & terrestria, ut in alium corporis se extendant, diligentissima indigent læuigatione, ut 2. per genera c. 15. narratur.

Cornu autem Ceruinum aduritur, iubente Dioscor. lib. 2. cap. 63. hoc pacto: *Cerui cornu contusum crudo fictili luto circumlinito: & in furnum indito, tritur, donec albescat; deinde Cadmie modo eluitur, sic & Talus suillus, & Ebur.*

Testa Buccinorum, Purpurarum, & Ostreorum, quandoquidem durissima est, numquam absque ustione utor. Ceterum ad unguem ea læuigare, planèq. pollinis in modum necesse est, tundendo scilicet, & cribrando prius: quæ postea, si occasio postulabit, abluenda. hæc I. I. Simpl. Galen.

Cremantur

Cornu Cerui quomodo aduratur.

Buccina, purpure, & alia quomodo adurantur.

*Cremantur Purpurarum tomenta, Dioscor. imperante,
ut Cornu ceruinum.*

Margarita-
rum prepa-
ratio.

*Margaritæ terantur subtilissimè, & tenui cribrentur pan-
no, postea in cote liquore affuso leuigentur, vt Haly lib. 10.
cap. 22. & Auic. iubent.*

Excremēta
quo pacto
seruentur.

Excrementa nonnulla animalium apud Pharma-
copœos seruari debent, inter hæc quædam Fella, &
Coagula. Fel omne sic seruatur, vt Diosc. placet li-
bro 2. cap. 89. Recens præligato ore folliculi lino demissum
in feruentem aquam, spatio, quo quis stadia tria percurset; *et*
mox exsiccatur umbroso loco asperginem non redolente. *et*
Sed quod ad oculorum medicamenta adijci solet, ligatum vi-
no in vas vitreum, quod mel habeat, immittitur, circum-
uoluto ad os vasis lini principio, & operto vase reconditur.

Fel confer-
uandi mo-
dus.

Coagula.

Coagula omnia à putredine vendicandi viam
Albuc. instituit his verbis: *Accipe coagula animalium,
dum sunt recenter mortua, postquam iugulaueris, & inuolue
ea sale, & suspende ad Solem, & serua.*

De Decoctione, et Ebullitione.

Cap. XVIII.

Decoctio,
& Attritus
omnia inal-
terat.

UAM ferè in limine libri proposuimus
ad Pharmaca componenda hæc duo
maximè esse necessaria, Decoctionem,
& Attritum; his enim aut simplicium
vires, aut eorum corpora, & facultates inter se ex-
actè, & ad minima confunduntur, ac permiscuntur,
quod cognouit Mes. in Canon. dicens: *Coctio facul-
tates medicamentorum diuersas omnium optimè permiscet,*

ut

ut ex his omnibus una resultet; calor enim aut ab igne in liquoribus excitatus, aut à vectibus, seu pistillis, qui in tenuissimas partes illa comminuunt, perfectam miftionem, quæ ab arte fieri conceditur, proritat, atque gignit.

Multæ ab omnibus cēsentur esse elixationis causæ, (non est enim elixatio aliud, quàm in humido alicuius decoctio, teste Mes. in Can.) ob quas decoctiones, & ebullitiones à Medicis imperantur: nā aliquando quædam decoquuntur, vt tenella euadant; quorum nonnulla per cribrum traijciuntur, vt à partibus crassioribus, vel impuris expurgentur: Alia, vt eorū facultates impertiant liquoribus, quibus ebulliunt: Aliqua, vt quædam simul vnita crassitiem, quam consistentiā dicunt, acquirant: Nonnulla, vt peroptimè simul misceantur, & corrigantur, vt Mesue: At alia ob alios scopos, quos breuitati studens omitto.

Dicam igitur quinque esse consideratione digna circa *Decoctionem*, ac *Ebullitionem* minimè prætermittenda, vt perfectæ euadant. Hæc exstant, Natura illius, quod decoquendum venit; Aqua, in qua decoquitur, siue alius liquor; Calor decoquens; Terminus decoctionis, aut ebullitionis; & Vasa, quibus hæc celebratur actio.

Ob naturam rerum decoquibilibus variam, atque diuersam, longiorem, aut breuiorem esse decoctionem nemini est obscurum: quod etiam nobis reliquit scriptum Mes. in Cano. dicens: *Cocctionem non sustinent omnia æqualem, sed quædam debilem, & alia valen-*

Elixationis
fines.

Circa deco-
ctionē quin-
que cōside-
randa.

Quæ longā
ferāt coctū-
ram, & quæ
breuem.

subnan

valentem. Quorum enim virtus faciliè resolvitur, quia vel imbecilla est, vel in superficie est posita, vel in subiecto raro, omnia huiusmodi parùm diu, nec valenter coquenda sunt; eorum enim virtus immodica coctione destruitur, vel resolvitur: Talia sunt Semina quattuor frigida maiora, Adiantum album, Epithymum, Viola, & Flores propè reliqui. Contrario modo affecta medicamenta diu coquenda sunt, ut omnia crassæ essentiae, & acria, nisi virtutem habeant imbecillam, & superficiariam. Purgantia omnia humiditate multa, aut lubricando, vel nihil, vel minimum. Et dum varia, atque multa debent unà ebullire, imbecilliora minùs, vegeta verò magis coquenda. Galen. quoque decrevit 3. de Alim. facult. corpora mollia facilius coqui, quàm dura: illa enim promptiùs, atque citiùs à calore inalterantur.

Aromata longam non ferunt coctionem.

Nec aromata longam ferunt cocturam, si credendum Gal. 6. de Comp. per loc. c. 1. sic docenti: Amplior coctura destruit facultatem aromatum; Crocus enim & Myrrha, multaq; alia aromata in decoquendo amittunt vires. Sic ut plurimum odorata omnia; si enim credendum est Aetio, tenui substantia sunt insignita; quoniam à terrestri substantia, docente Gal. 4. Simplic. c. 22. paucum est, quod defluit: unde cap. 23. hæc leguntur: At quæ odorata sunt, tenuia utique sunt, quadamtenus & calida. Concludamus igitur, ut finem imponam, omnia dura, densa, & fibrosa difficilè decoqui; à calore enim egre permutantur: At tenuia, rara, & levia facillimè ab ipso alterantur, & foras eorum educuntur vires.

In Decocto qd ordo servandus.

Sit igitur, ut Mes. sequamur mandata, & rationibus iam dictis acquiescamus, in parandis Decoctis,

Etis, quæ multa simplicia recipiunt inter se diuersa, talis ordo seruandus. Prius radices in aquam dulcem, & calidam iniiciantur peroptimè purgatæ, & in frustula dissectæ: quo tempore, vel paulò ante frumentacea, vt hordeum, imponantur, panno prius deterfa: deinde fructus à nucleis mundati, aut cultro plagati: postea semina: deinde folia: & tandem flores. Sed circa hæc quædam à Sepplasiarjjs seruanda veniunt, quæ quoquo modo videntur primo intuitu ordinem iam propositum interturbare, atque peruertere, quod tamen est falsum, si memoria custodiantur illa, quæ superioribus verbis narrauimus. Et primò radices tenues, exiles, & odoratæ, vt Asari, quod aliqui, teste Dioscor. Nardū siluestre appellât, cum folijs ad decoquendum iniiciantur. Sic & aromata omnia, siue radices, siue cortices, siue ligna, siue fructus, leuem coctionē ferunt, vt vult Mel. Inter fructus Myrobalani, à quibus nuclei pistilli ictu sint educti tempore herbarū, & foliorum; *eorum enim coctio destruit facultatē purgantem*, narrante Mel. vnde decoctum redditur adstringens. Attamen cum floribus minimè imponendi; cum enim sint exsiccata, & duræ, aliquo indigent tempore, vt humiditas vnà cum calore ipsas permeet. Semina quattuor frigida maiora vnà cum floribus, & inter herbas Adiantum, & Epithymum. Semina verò lentorem, atque viscedinem in se continentia, potiùs vnà cum radicibus; cum eorum virtus difficilè dissolui possit. Sed quoniam interdum viscidum efficiunt decoctū, quod

Primū præceptum.

Secundum.

Tertium.

Quartum.

Quintum.

Viscida, & lenta quādo coquenda.

G ab

Error aliorum.

Glycyrrhiza quando ebullienda.

Sextum.
Purgantia quando imponenda.

Septimum.
Lenientia, quoniam in decocta ponenda.

ab infirmis respuitur, atque damnatur; tempore, quo semina decoquantur, vel aliquo panno inuoluantur, qui interdum baculis duobus utrinque positus comprimatur, ut minor viscedinis copia in decoctum diffundatur, Mef. mandatum, cum exoptamus mitiorem deferri facultatem medicamentorum. At si ægri hoc non verent, ebulliant cum radicibus, ut viscosum euadat decoctum: talis enim est scopus illius Scriptoris, qui tale Pharmacum composuit. Hoc idem seruandum existit circa Glycyrrhizæ radicem, quæ cum sit densa, ac lenta substantia donata, & succo lento prædita, simul cum alijs radicibus ebullienda erit. Sed quoniam insuaue efficitur decoctum, ac turbatum, & obscurum, si diu coquatur; ideo cum seminibus ebullienda erit. Præterea omnia ferè purgantia, siue radices, siue cortices, siue succi, aut lacrimæ, aut fructus, aut semina, ut Agaricus, Turpethum, Colocynthis, Hermodactyli, & similia, cum seminibus bulliant. Vel hæc, ut varijs in decoctis imperat Mef. inter quæ, & Rhabarbarum, & cortices radicum Hellebori, cum ab igne decoctum remouetur, per spatium quattuor, aut quinque horarum macerentur. Scammonium autem, & Aloe decocto addantur, cum tepescit. Atrarò decocta sola hoc recipiunt. Lenientia, ut Manna, Cassiæ, ac Tamarindorum pulpa, post omnium decoctionem illa iam tepesfacta, vel duabus tantum ebullitionibus feruefiant, ut Mef. suadet. Et hæc omnia à placitis illustrium Virorum, qui vetusto seculo medicinam faciebant,

ciebant, desumpta sunt. Erit itaque ab illis, quæ difficilius, seruatis tamen antedictis, à calore aquæ inalterantur, inchoandum, proportionem quadam seruata; si enim decoctum nec grana, nec radices, nec ligna recipiat, à fructibus; si nec hos, à seminibus; si nec hæc, à folijs; vel tandem solum flores ebulliendi erunt. Sed nec eadem quantitate aquæ, nec ad eundem terminum: duriora enim, & crassiora ceteris alijs, vt radices, maiorem copiam aquæ expostulant, vt eorum vires in ipsam diffundantur, & ideo non erit alienum à ratione, ebullire illas ad consumptionem duarum partium. Fructus, & Semina, si odorata non existunt, paulò minùs; Folia ad dimidium circiter; Flores, si solitarij, ad quartæ partis exhalationem; & Aromata ad tertiæ partis. Hæc autem proportionem desumpta à duriori agantur. At si forte fortuna sententia alicuius grauis Scriptoris his aduersetur, procul omni dubio eius mandata exequenda erunt; quoniam pro firmo, atque rato est habendum, aliquo fine Sepalsarijs ignoto hoc instituisse.

At non ab omnibus insignibus Medicis illa iam dicta seruantur, nec interdum ab ipso Mes. huius methodi Magistro: multi enim eorum omnia eodem tempore in aquam iniicere imperant, ac macerare, quæ postea simul ebullire faciunt: sicut Serap. lib. de Antid. qui interdum infundit omnia per diem, & noctem, quæ prius, vt varijs in locis ab ipso scribitur, frangenda, incidenda, dilaceranda, & contundenda veniunt. Hunc ordinem etiam nos

G 2 docuit

Aquæ quantitas in decoctis à quibus sumatur.

Terminus ebullitionis qui.

Ordo iam dictus à scriptoribus non semper seruatur, imò interturbatur, ac peruertitur.

docuit Haly lib. 10. Pract. vbi de Syr. vt in Syr. Cāda
 ui, & alijs in locis, & maximè vbi de decoctis, in qui
 bus varia genera simplicium continentur, quorum
 quædam longam possunt ferre coctionem, quædā
 mediocrem, & quædam leuissimam. Sic & Auic.
 vbi de decoctione Radicum. Non recedit ab hac
 methodo interdū Mes. vt in Syr. de Glycyrrhiza vi
 dere licet, qui omnia simul ebullit prius per diem,
 & noctem macerata, etiam si Adiantum ingredia-
 tur: Sic in illo de Absinthio, de Mentha, & in Deco-
 cto, quod paratur pro conficienda Tryphera Per-
 fica: Sic in Decocto de Epithymo, cuius verba:
*Omnia præter Epithymum coquantur in aquæ casei lib. tribus
 ad duarum librarum consumptionem; deinde addatur Epi-
 thymum.* Vnde intelligere licet in ceteris alijs sim-
 plicibus aliquem non seruasse ordinem: Attamen
 sunt varia diuersam coctionem exostulantia, &
 maximè Myrobalami, qui si diu coquantur, ipso te-
 ste cap. proprio, tantum abest, vt soluant, vt po-
 tius aluum adstringant. Nonne & decoquit Cassia
 pulpam, Tamarindos, & Mannam cum aceto,
 saccharo, & alijs ad mellis crassitiē? cap. de Tryph.
 quod etiam imperat faciendum esse in confect. Ha-
 mech. Sic & Cassiam in Syr. de Fumoterræ. At for-
 tè dicet aliquis hæc decoquere paucis ebullitioni-
 bus, quod quidem ridiculū, nonne in Syrupō ace-
 rato Diarrhodō infundit radices, & rosas in vj. lib.
 aquæ, & coquit ad consumptionem duarum par-
 tium? in Syr. de Absinthio ad dimidiū? in Oxymeli
 purganti, in quo macerat & purgantia ad dimidiū?

in

in Tryphera Persica ad consump. quinquelibrarū?
 Et si de aromatis, quæ debilem, ac paucam deco-
 ctionem sustinent, verba faciemus, nonne affirma-
 bimus neglexisse omnino ordinem decoquendi, &
 naturam decoquibilibus? cū cap. de Pilulis Ale-
 phanginis, quas de Aromatis dicunt, multa aroma-
 ta, & præterea & Rosas, & Schoenanthum, & Spicā
 terat contritione crassa omnia, & fundat super ea
 aquæ lib. xij. & coquat ad consumptionem duarū
 partium. Multi negant aquæ esse libras duodecim,
 sed sex tantum, quod tamen aduersatur illis, quæ
 in textu scribuntur. At supponamus esse solum sex,
 nonne & per curriculum longum temporis ebulli-
 rent, si ad consumptionem quattuor librarum de-
 coquenda veniunt? At posset dicere aliquis, & for-
 tē impulsus ratione, seruandam esse methodum il-
 lam iam in medium allatam, cū varia simplicia
 decoquuntur nulla præcedenti infusione, aut ma-
 ceratione; in his enim diuersæ illorum qualitates in
 vnum coeunt *seruari possunt, cū illæ, quæ ma-*
gis sunt terrestres, & viscedine aliqua insignitæ,
prohibeant, ac vetent aliorum dissipationem, at-
que exhalationem. Et ideo non esset præter ratio-
 nem decernere, Mesuem posuisse Mastichem in
 Decocto, quo fiunt Pilulæ Alephanginæ, vt eius len-
 tor retineret facultates aromatū, ne dissiparentur.
 Sed suspicio non levis me tenet, ita vt audeam pro-
 nunciare, vel saltem suspicari, macerationem illam
 non esse in causa, vt flores illi iam infusi longam su-
 stineant ebullitionem; cum tenui extent præditi
 substan-

Error ali-
 quorum.

Infusa, &
 macerata lo-
 gam nō fer-
 re coctionē.

substantia : nec esse in causa, ne aromata priuentur ex aliqua parte propria facultate in diurna illa ebullitione : & præterea ne Myrobalani diffundant stipticam, ac adstringentem suam virtutem ob longam decoctionem. Immo promptius, atque facilius euanescent iam infusorum virtutes, cum à maceratione illæ transmissæ sint in liquores, vel saltem paucis ebullitionibus transmissuræ. Sed his in omnibus acquiescere omnino debemus sententiæ prætorum Medicorum, & eorum mandata, tamquam leges, exequi, & non, ut quidam Sepiasarij sibi persuadent, tantorum virorum placita castigare, atque corrigere. Attamen à nobis magis probatur primus modus decoquendi secundum naturam variæ simplicium; dumodo non aduersetur alicuius medicamenti inuentori.

Aqua qualis.

Aqua, in qua decoquuntur, aut ebulliunt, aut feruescunt, aut macerantur simplicia, eligatur, teste Gal. I. de san. tuen. c. 11. optima gustui, cuiuscumque qualitatis expers, sed potui iucundissima, & planè pura, quæ si præcordia celeriter transeat, nihil est, quod magis idoneam requiras : Sit visui sincera, & perlucida, nec odorati aliquam præ se ferat qualitatem. ut 1. Simpl. Medic. facult. c. 4. quæ omnia varijs in locis repetit. At Hippocrates 5. aphor. 26. aquæ optimæ cognoscendi signum nobis reliquit his verbis : Aquam, quæ citò calet, & citò refrigeratur, leuissimam esse. Et ideo & optimam; quoniam talis, si credendum est Gal. in Com. nec turbida, nec cænosa, nec in gustu, nec in odoratu aliquam absurdam qualitatem præ se fert. Optimæ extant illæ, quæ

quæ ex sublimibus locis, & terreis collibus; hæ enim & dulces sunt, & albæ, (idest perlucidæ) quæ si ab Oriente scateant, præ omnibus optimæ. Sunt præterea aquæ pluuiæales tenuissimæ, & splendidissimæ, Sol enim quod tenuissimum est, & leuissimum sursum rapit, sed citissimæ putrescunt. Hæc Hip. lib. de Aere, Aq. & Loc. cap. 14. & 18. At quæ non admodum bonæ, meliores euadunt, si decoquantur, iubente Gal. 6. de Mor. vulg. Com. 4. c. 30. crassiores enim partes separantur à subtilioribus, & frigiditas excedens à calore, vt est excedens, remittitur, vt docet nos Auic. cap. de Aqua. Sit eius quantitas in decoctionibus parandis, quæ à Scriptoribus prefigitur: At si in descriptionibus ab illis non sit aliqua determinata quantitas, desumatur aut à quantitate sacchari, vel mellis, aut à natura decoquibiliū; maiorem enim quantitatem requirunt quæcūque dura sunt, vt radices, ligna, frumētacea, & fructus, quàm semina; & hæc maiorem, quàm folia, & flores: & inter hæc quædam maiorem, & quædam minorem desiderant. Aliqui tantum aquam, aut liquorem desumere instituunt, quanta omnia illa submergere, & operire potest, ita vt abundè superferatur: Nonnulli pro singula libra feminum, aut radicum quattuor libras aquæ imponunt, pro quattuor manipulis herbarum exsiccatarū libras duas aque, sed viridum vnā tantum. Attamen hoc non seruatur à Mes. Interdum enim pauca in multa aqua ebullire iubet, & non rarò multa in pauca, vt in Decoctis videre licet, sic vt in Syrup. de Fumaria,

Aqua decoctione melior fit.

Aquæ quantitas in decoctis quæ.

ria, quo loco decoquit vncias duas Myrobalanorū
 flauarum, & Violarum, & Rosarum, & Absinthij
 ana vnciam vnā, quę omnia pendent vncias quin-
 que, in decem libris aquę: Et in Syr. de Glycyrrhi-
 za vncias duas Glycyrrhizę, Capil. Vener. vnciam
 vnā, & Hyssopi sicci vnciam dimidiam, in quat-
 tuor libris aquę. Et vbi de Oximelle de Radicibus
 vncias tantum septem radicum, & seminum deco-
 quere imperat in decē libris aceti, & viginti aquę:
 At in Decocto Capil. Veneris, quod recipit saltem
 decem vncias simplicium, & multum occupantiū
 locum, tres aquę libras instituit. Sic in decocto My-
 robalanorum, & in Decocto Epithymi ponit libras
 tres feri, & ceterorum septem circiter vncias. Hęc
 omnia denotant omnino incertam esse aquę quan-
 titatem, etiam si inter hęc omnia quibus dicta con-
 ficiuntur Decocta, quod ad substantię densitatem,
 & crassitiem, vel tenuitatem, & raritatem paruum
 sit discrimen: semper attamen illis, quibus Syrupi
 parantur, est memoria custodiendum tantam eo-
 rum superesse quantitatem, quanta requiritur pro
 qualibet lib. sacchari; notum est autē omnibus fe-
 re semper maiorem esse quantitatem succi, aut de-
 cocti, quā sacchari. Sit aqua, vel liquor, quo sim-
 plicia decoquuntur, feruens, vt Serap. lib. de Antid.
 & Actuar. lib. de Comp. Med.

Terminus Decoctionis, aut ebullitionis ita va-
 rius apud seniores Medicos adinuenitur, vt per quā
 arduum sit verum & exquisitum præscribere; nā
 Damocrates radices Filicis, & aromata ad exhal-
 tionem

tionē dimidij decoquebat, referente Gal. 7. per loc. c. 2. Quam sententiam sequuti sunt multi, vt Haly lib. 10. cap. 23. & Paul. qui non rarò ad medietatē. sic & Aet. Ser. tertio, & Actuar. lib. de comp. Med. & rarò ad tertias. At Galenus & propria voluntate impulsus, & aliorum, ad consumptionem interdū tertiæ partis imperat decoquendum esse, sicut legitur lib. 9. per locos c. 1. vbi de medicamento ad Hydropem ex Archigene, & cap. 4. ex Asclepiade. Et 2. per genera. c. 17. In acerum iniecta ad tertiam coquimus. Sic in Emplastro ex Salicibus lib. 5. ita: *Radices in sex Sextarijs aceti coquantur, donec relictæ sint duo.* At lib. 8. secundum locos cap. 2. vtitur his verbis: *Vini cyathos tres coquito ad tertias, vt vnus cyathus supersit, & totum præbeto.* Et hanc decoctionem vocat ad tertias, in qua ex tribus partibus duæ absumuntur, quod pluribus alijs in locis confirmat. Et hoc genere decoquendi ferè semper ebullire simplicia decreuit ille, quod etiam instituit Rhasis in suo Antid. & Paul. lib. 7. sæpe, atque sæpe, sicut etiam Mes. vt in Decoctis apertissimè videre licet, qui tamen & interdum ad dimidium. Ad exhalationem igitur duarum partium liquores, & aquam ebullire vt plurimum statuunt; etiamsi multi quoque ad dimidiū, & quandoque, sicut omnes Seniores, ad illum terminum, quo simplicium natura sit liquori distributa; quæ fortè respiciens Gal. 7. per loc. vbi de Confect. capitum Papaueris hæc pronūciauit: *Terminus cocturæ sit, non vt tertia, aut quarta, aut aliqua talis pars aquæ fuerit consumpta: sed cum flaccida*
H *fuerint*

fuerint capita Papaueris. Et Rhasis ille experimentator lib. iam supradicto c. i. statuit terminum esse, cum simplicia manent sapore priuata; à quorum placitis fit manifestum legentibus, terminum firmum decoctionis, quò ad aquæ consumptionem, esse admodum incertum. Et hoc ratione; diuersa enim & varia sunt insignita natura decoquibilia. Statuerem igitur, dummodo contrarium Scriptores in suis compositionibus non affirmant, ligna, radices, fructus, & quæcumque substantia dura, ac densa sunt donata, ebullienda esse ad exhalationem duarum partium: sic semina quædam, & frumentacea. Nonnulla tamen semina odorata, & tenui substantia ad dimidium: sicuti etiam & folia, dummodo non sint recentia. Flores verò, maximè si admodum tenelli, & exiles, ad consumptionem circiter tertiæ, & interdù quartæ partis tantum. Sed melius erit, iubete Gal. illos macerare. At in Decoctis, quæ varia in se recipiunt, desumatur terminus totius cocturæ à densiori, atque duriori; vt à radicibus, & fructibus, cum molles fiunt; à seminibus cum disrumpuntur; à folijs, & floribus, & quibusdam seminibus, cum satis macerata.

Dum fit ebullitio, aut decoctio, spumam perpetuò auferendam esse, & postea exprimenda decocta, & colo traijcienda imperarunt Mes. maximè cap. de Pilulis Alephanginis, & Haly, c. 23. Et vigo-
rosè, vt Serapioni placet in Antid. Colentur fiscis, aut sacculis, teste Actuário lib. de Comp. Med. vt à recrementis expurgentur. At cum varia Decocto-
rum

rum sint genera, consonum est rationi, varia etiam adinuenire instrumenta, siue cola, quibus illa transfundantur: quoniam non rarò, præcipuè cum præceditebullitionem maceratio, manet in ipsa aqua, aut liquore aliqua portio, etsi tenuis, illorum simplicium, quod dedita opera à Medicis illis actum fuit. Quapropter colo raro, iubente Mes. cap. de Melicrato, expurganda erunt, & eo magis, si pulpam Cassiæ, aut Tamarindos, aut fructus recipiant. At illa, quæ crassioribus excrementis abundant, sacculis densis, & multis expurganda erunt. Vtebatur Athenæus, referente Oribasio lib. 5. ad aquam cœnosam depurandam triplici genere coli: *Primò, videlicet simplicibus, interdum duplicibus, & interdum triplicibus.* Quæ omnia fortè didicit ab ipso Albucasi, cuius verba: *Oportet quod habeas tria colatoria ad colanda Decocta, & Potiones. Primum sit minus, quàm secundum, & pannus sit rarior. Secundum sit maius primo, & pannus spissior. Tertium verò sit maius secundo, & pannus adhuc spissior.*

Decoquuntur procul omni dubio omnia, quæ coquuntur, calore, qui aut ab igne suscitatur, aut à Solis producit micantibus radijs. Qui tamen calor gradu quodam hoc opus efficit; nam si modum excedat interdum non coquit, sed violentia quadam ferè consumit simplicium vires, & interdum in aliam naturam transmutat: At si admodum imbecillis, & languens erit ebullitione excitare non potest, vel vires medicamentorum ægrè foras educit. & ideo iussit Haly lib. 10. coquenda esse simplicia

Coli diuersitas.

Mesue incan.

Ignis cōdit.

mediocri, & moderato calore; quod confirmavit & Serap. lib. de Antid. vnde Mes. ferè semper hæc pronunciat verba: *Lento coquantur igne, aut exigua flamma, aut cum facilitate.* quæ per optimè cognouit Gal. lib. 7. de Comp. Med. per loc. c. 2. dum ante oculos ponit quasdam conditiones ignis, quo Decocta parantur, sic: *Coquitur ad mollem, & non fumantem ignem: ego ad prunas adhuc neque ardentes cocturam facio; & ideo fugiendus fumus, in quantum possibile, circa pharmacorum præparationem.* Quæ etiam narrantur à Mesue, potissimum capite de Syr. acetato, ita: *Sit ignis, quo coquitur, prunarum, aut tenuis flamma sine fumo.* Et præcipuè hoc genere ignis decoquenda, quæ tenuium sunt partium, etsi, teste Galeno, illa omnia exequenda veniant ad quæcumque Pharmaca conficienda: Et ideo multi Priscorum ad euitanda illa, quæ interdum ab igne æstuanti, atque ardenti euenire solent, duplici vase etiam vnguenta parabant, vt paulò inferiùs narrabimus.

Vasa quæ.

Vasa, quibus feruescant, ac ebulliant simplicia medicamenta, necnon etiam Succī, Serapia, Electaria, & cetera Pharmacorum genera, sint omnino, quoad fieri potest, cuiuscumque malę qualitatis expertia; talia à me censentur, quæ fictilia vocantur; quoniam ab his nulla communicatur qualitas decoquendis medicamentis: maximè si illa fuerint aut acida, aut acria, aut salsa, aut vinosa, aut in se cōtineant aliquam detergendi facultatem; ab his enim aliqua vasis portiuncula abraditur, quæ vnà cum praua eius qualitate toti Decocto destruitur.

buitur. Ad quæ fugienda decoquebat Mesue, vt varijs in locis patet, vase vitreato, aut lapideo: quod à Medicis vetustioribus obseruatum fuit, qui Emplastra quoque in olla decoquebant, ne à vasis aliqua mala qualitate contaminarentur, sicuti scribitur 6. per genera. c. 11. Vnde vt hoc euitarent, varijs in vasis medicamenta seruabant, exceptis æreis, vt infra patefaciam. At Arabes si vase vitreato coque-re non possunt, saltem vase stanno obducto hoc agunt: Vnde Haly 10. Pract. c. 19. sic: *Olea aut fictili, aut vitreato, aut stannato decoquantur.* & Mesue Vnguentum de Archanita vase vitreo; & Vnguentum palmeum in vase stannato decoquit. Sed Seplasia-rij nostri ferè omnes, nescio, an ignorantia, vel ne-gligentiâ, vel pertinacia, vel ignauia, vel avaritia im-pulsi, ebulliunt indiscriminatim quoscumque li-quores in vasis æreis, quæ vasa ego istis oculis sepe vidi à succis, & à decoctis deteria, ac nitida facta fuisse, quæ antea satis immunda, & spurca conspi-ciebantur. Aliud genus decoquendi aliqua adinue-nit Galen. vt fructus, quod fit euaporatione tali mo-do: suspenditur filo fructus aliquo in vase aqua fer-uenti, & ebulliente semipleno, ita ne aquam tan-gant; sed vapores illi calidi, atque humidi ipsos perant, à quibus tandem tenelli, cocti, & tumidi fiunt, & euadunt.

Sed quoniam multi exstant Myropolæ, & pueri illis deseruientes, qui omnino ignorant qualia sint Simplicia illa, quæ aut longam, aut mediocrē, aut paucam sustinent ebullitionē, non grauabor non-

nulla

Error mul-
torum.

Simplicia
longā, aut
breuem fe-
rēna coctio-
nem.

Error aliorum.

nulla eorum in mediū afferre ; etiam si multi decernant inter recentiores, omnia illa, quæ difficilè teruntur, difficilè etiam decoqui, & quæ facilè, paucis indigere ebullitionibus : quæ, si experientiæ est credendum, in multis, atque multis sunt falsa ; quoniam multi flores difficillimè teri possunt, vt Chamemillæ, Schœnantos, Origani, Hyperici, Violarum, Matricariæ, Stœchade, & aliorum, qui omnes debilem, & paucam ferunt coctionem. Præterea quorū aromata difficilè comminuuntur, vt Casia lignea, Cariophylli, lignum Aloes, & alia, quæ breuem sustinent cocturam : Et ideo horum sententia rejicienda venit, si de omnibus supponunt veram esse, vt vnanimis affirmant. Dicamus igitur ad mentem Mes. & aliorum Scriptorum, hæc longa indigere ebullitione, vel ipsam posse ferre, si occasio postulabit, Centaurium, Colocynthis, Polypodium, Serpentaria, Arthanita, Aristolochia, omnes Radices, & quæcumque substantia sunt densa, & crassa. Hæc Mes. Talia sunt omnia frumentacea, stiptica, & resinæ, vt Gal. 2. per genera. c. 3. Mediocrē ferunt cocturam Thymus, Rhabarbarum optimum, Turpethum, Scammonium, Hyssopum, Agaricus, Helleborus, Sena ; sic Genistæ flos, & Iris, vt Mes. proprijs cap. Adhæc Semina, Aromata, & Folia. Paucam, & debilem quattuor semina frigida maiora, Adiantum album, Epithymum, Violæ, & Flores prope omnes ; sic & quæ in subiecto rarè existunt : præterea vt proprio cap. Tamarindi, Myrobalani, quæ potius infundendæ, Stœchados flores,

Plenam coctionem sustinentia.

Mediocrē.

Paucam.

Mes. prop. in locis.

res, Asarum; Et quæcumque lubricando aluum subducunt, aut humiditate multa. inter quæ arbitror ego collocari Cassiam; at non Mannā, vt non pauci recentiorum Medicorū, & Sepalsiariorum sibi persuadent: nam Mes. cap. proprio, hæc litteris tradidit memoratu digna: *Quoniam verò imbecilliter euacuat, præsertim cruda; cocta enim citius agit, & ideo Electuarium quoddam confecit ex Manna, quam ebullire imperat cum libra vna succi Rosarū ad conuenientem consistentiā; quod procul omni dubio diuturnam requirit cocturam, quam non sustinent Thus, Myrrha, & Aloe, vt Gal. 2. per genera. c. 3. Sed quænam Metallorum ferant aut longā, aut mediocrem, aut debilem, aut nullam coctionem, vbi de Vnguentis, patefaciam. Quæ autem vocentur Aromata, sequenti Capite narrabo.*

Error aliquorum circa Mannā. In Cano.

Manna longā sustinet coctionem.

De Coctura in duplici vase. Cap. XIX.

DE COCTIO illa, quæ duplici celebratur vase, nō solum à Galeno mirum in modum probatur, sed etiam ab alijs grauissimis Medicis, qui ante ipsum, & suo tempore medicinam faciebant; quoniam nullum imminet periculū, ne medicamenta ab æstuant, ac flagranti igne adurantur: immò potius humiditatem propriam humido illo calore conseruant. In vsu fuisse hoc cocturæ genus apud diligentes Medicos narratur lib. 4. de sanit. tuenda, cap. 8. sic: *Qui verò magis his sunt curiosi, in duplici vase coquunt, hoc fit,*

cum

cum in lebe, in quo sit aqua feruens, inseritur vasculum, in quo sit oleum, quod nos facere solemus. Et 3. per genera. c. 8. Duplici vase liquanda, quod omnibus Vnguentis est commune. Vtebatur duplici vase Andromachus, vtscribitur 7. secundum locos, Arteriaca septima, quo inquit: Sit autem mel pracoctum, & in duplici vase priuatim vsquequo manus non inquinet. Et eodem libro, vbi de ijs, quæ à Critone hæc: Hoc solo loco apposuit in duplici vase, hoc est, Diplomate, cocturam fieri debere. Rectissime autem fecerit, qui omnes Arteriacas, quæ mitigatoriam, coctoriam, & lenitoriam vim habere prædicantur, in duplo vase, quomodo sanè Vnguentarij vnguenta parant, sic præustas prunas, aut ligna fumum non edentia succendentes. Et Asclepiades referente Galeno 7. per genera. c. 12. sic: Omnibus contusis, & in vas duplex vnguentarium iniectis vini sextarios octo affundito. A cuius verbis innotescit non paucis Seplasiarijs, eum multam quãtitatem Simplicium, & liquoris Diplomate decoxisse: sicuti & 7. per loc. Mellis heminas quatuor. Et 7. per gen. c. vlt. hæc cecinit Democrates:

Iniectis vasi prædicta liquefcunt aqua

In alia Olla: liquefactis inde Malabathrum

Et cunctis vnitis modicè, vt non ferueat

Duplex depone vas protinus ex cacabo.

Et Gal. 1. de Antid. c. 15. vbi de Theriaca, nonne resinam Terebinthinam in duplici vase primò colliquat, tum Styracem, & Galbanum prius confecta cum melle? Nonne 10. Meth. c. 9. liquefacit duplici vase ceram, & oleum pro hæcticis inungendis? Præterea quot olea decreuit Mesue Diplomate deco-

decoquenda esse: quod genus decoquendi à peritis Pharmacopœis, & à Chymicis summo perè probatur; & potissimum si compositio multa aromata recipiat. At recentiores avaritia ducti hoc fugiunt.

Error aliorum.

Aromata autem dicuntur hæc à Gal. 7. lib. Methodi c. 4. Spica Nardi, Amomum, Calamus aromaticus, Iris, Ladanum, Malabathri folia, Stryrax, Bdellium, Opobalsamum, Balsamum, Xylobalsamum, & alia multa. Sed omnium aromatum abundè caler natura, maximè Casia, Costi, Cinnamon, & Amomi, vt 5. Aphorif. 28. Et 9. per loc. inter hæc flos Iunci odorati, & Costus. Et 6. de Compos. per loca, & 5. videtur enumerare inter aromata Myrrham, & Crocum dicens: *Crocus autem, & Myrrha, multaq. alia aromata in decoquendo vim amittunt.* Nã, vt scribitur 7. per loc. c. 6. *Sunt tenuium partium, resiccantia, atque calefacientia, & odorata, sicut 7. Simpl. cap. de Calamo habetur. Sunt præterea quædam quæ aromatum redolent, vt Macer, fructus Iuniperi, & Cedri, sicuti 7. de Alim. fac. legere est. Arabes inter Aromata enumerant Caryophyllos, Nucem Myristicam, Moschum, Ambram, & Santalum, vt placet Haly in descriptione Pil. Alephanginarum Mes-*

Aromata quæ.

lignum Aloes, Macem, Cardamomum, Cubebas, & Asarum locauit. Ante eorum decoctionem crasso modo contrantur ad Mes. præceptum eodem Capite.

De Trituratione, et Lauigatione. Cap. XX.

VE MADMODVM Decoctio varia affert
 commoda in medicaminum præpara-
 tione, sicut Capite antecedenti demon-
 strauimus: ita & Attritus, siue Tritura-
 tio non paucas vtilitates illis impertiri potest; maxi-
 mè cum Mes. in Can. capite de Trituratione, nos
 doceat triplicem Attritus esse necessitatem: Aut est,
 vt medicamenta melius in vnum misceantur: Aut,
 vt à medicinis illis aliqua proprietas acquiratur:
 Aut, vt earum aliqua mala qualitas deprimatur. Sed
 inter has omnes præcipuam arbitror ego esse pri-
 mam: nam Trituratione quodlibet minimum ali-
 cuius Simplicis minimum alterius tangit, & inalte-
 rat, à quorum perfecto contactu mixtio ab arte pen-
 dens confurgit. Sed his addere debemus, narrante
 Galeno varijs in locis, medicamenta trita faciliùs,
 & citiùs corpora permeare; quod ab ipsis integris
 deuoratis minimè euenire posse, certissimum est.
 Sunt autem à Pharmacopœis varia memoria custo-
 dienda, vt accommodata, & conueniens fiat At-
 tritio; hæc sunt triturabilium Natura, trituratio-
 nis Terminus, triturandi Modus; & Instrumenta,
 quib. talis facienda sit operatio, vt perfecta euadat.
 Multiformes Simplicium naturæ, quæ trituran-
 da veniunt, varium re vera expostulant Attritum,
 quod litteris mandauit Mes. demonstrans illa etiã,
 quæ eiusdem exstant essentiæ, & speciei, diuersa se-
 cundum

Quot ad tri-
 turationē.

cundum magnitudinem, & paruitatem, & raritatem, & densitatem variam requirere Triturationem, & longiorem, & breuiorem; cuius verba sunt hæc: *Multa quidem crassis Trituratio conuenit, ut Scammonio crasso; pauca tenuibus, & texture debilis, & virtute citò exhalabili præditis, ut Scammonio Antiocheno; mediocris denique amborum medijs. Et quantò medicamenti essentia est crassior; tantò longiori tritura indiget. Dat exemplum cap. de Rhabarbaro, quod si legitimum fuerit, & integrum, teri potest viribus integris; at si laxius, & rarius, vehemens contritio virtutem resoluit. Metalla ideo omnia, lapidea, atque terrestria decreuit Galenus diutius esse triturada & læuiganda: & quæcumque substantia dura, densa, viscida, & crassa insignita sint, ut i. Simpl. facul. c. i i. ait.*

At videor audire nonnullos aduersus Mes. sententiam affirmantes, ut quotidiana experientia demonstrat, non pauca leuia, rara, & debili texture longā requirere Triturationem, ac vehementem, ut Colocynthis, Sericum, Spongia, Lana, quidam flores, & herbæ, & pili. His paucis dicemus, propositam Mes. sententiam ut plurimum, & pro maiori parte veram esse, at in quibusdam omninò falsam: aliqua enim ob eorum naturam minimè pistillis resistentem, sed potius cedentem, difficilè (ut iam dicta) conteruntur. Sic & quæcumque in se aliquem lentorem habent, ut Succis, & Resinæ, nisi admodum exsiccatæ fuerint; sic & Gummi omnia, quæ si non arida, in placentam abeunt, & mortarijs, ac vectibus adhærent. Præterea, & quæ fibris varijs inter-

Metalla lō-
ga egēt Tri-
turatione.

texuntur, vt Agaricus, quæ vt facilè comminuantur, in frustula secanda erunt, & minutim incidenda; sicuti & prima illa iam dicta, quæ postea cum alijs crassiusculè contusis, terenda veniunt, vt si aliquid viscidum, & humidi contineant, à iam tritis exsiccentur, & vnà cum illis defringantur. Fibrae igitur, quæ secundum longitudinem, aut latitudinem compositionem alicuius Simplicis ingrediuntur, sunt in causa, vt etiam si sint minus dura, ac densa quibusdam, difficiliùs terantur, vt Casia scilicet lignea, & lignum Aloes; hoc enim facillimè minuitur, illa verò egrè, & difficilè; cum tuniculae quædam fibrosæ eam totam texant.

Ordo varia terendi.

Si variæ igitur sint naturæ triturbilium, quæ aliquod Pharmacum in sui compositione admittat, non erit alienum à ratione varijs in temporibus contere, ne id quod tenuius, ante durioris triturationem dissipetur, & in auras abeat: Quorum tamen aliqua interdum solitaria comminuantur; deinde ceteris admiscuntur. Primò itaque dura, densa, & crassa contere inchoandum est, vt Radices, Ligna, Cortices, substantia quadam veluti ossea prædita, & omnia adstringentia: cū hæc crassiusculè contusa fuerint, illis iniiciantur, quæ pistillis non resistunt, sed potiùs cedunt, siue sint flores, siue fructus, siue herbæ; postea semina, & paulò post folia, atque herbæ: Ab his succi densari, si aridi fuerint, & resinæ, & gummi, priùs in partes disrupta hæc omnia; alia enim trita prohibent, ne iterum adhæreant: Deinde flores, & tandem semina oleaginosa,

ginosa, vt Cucurbitæ, cortice tamen priuata. At si inter radices, aut semina, aut flores, aut cortices, & ligna, aliquod fuerit facilè dissolubile, atque euaporabile, post omnia teratur: Vel si vigorosum odorem spirantia, vt Moschus, Ambra, & Caphura, per se sola comminuantur, vel aliqua cum portioncula iam tritorum, & postea cum alijs diligentissimè confundantur. Aliqui ferè semper in suis compositionibus singula per se terunt, inter quos est Oribas. 3. Synop. Interdum etiam Haly 10. lib. c. 3. solitariè iubet terere multa Soranus, referente Galeno lib. 1. de comp. per loc. c. 5. cuius verba: *Singula per se contundito, & per cribrum arctius excutito, deinde misceto.* Quod fortè in summè odoratis seruandum venit; vel in nonnullis medicamentis purgantibus; vel summè calefacientibus, ne aliqua eorum pars incontusa manens interturbet, & vitiet totum medicamentum; vel in illis, quæ omni minima trituratione in pollinem volatilem abeunt; vel in illis interdum, quæ viscida, & lenta existunt. Terit solitarium, postquam minutissimè fuerit incisum Auic. Sericum, lib. 5. S. 1. T. 1. sic & Scammonium, & Crocum, vt ibid. Caphura fit super aliquod durum prius contusa, & in fine addatur. Haly 10. Pract. Sic & Ambra, & Moschus, cap. 20. quod confirmat Rhaf. in suo Antid. Vel cū iam tritis læuigetur, & maximè cum Saccharo. Imperat per se terendas esse Amygdalas Serap. in suo Antid. Solæ et læuigentur Margaritæ, iubete Auic. loco supradictō. Sic & omnes lapilli preciosi, de quibus cap. de Lapidibus

Quæ solitariè terenda.

Sericum solum terendum.

Ambra, & Moschus sola.

Margaritæ solæ.

pidibus egimus, qui tandem ceteris iam tritis addantur, vt Ser. c. 33. Nonnulla quoque à Gal lib. 1. de Antid. cap. 15. sola comminuebantur, quia de Thure hæc: *Thus quoque per se solum in mortario seorsum leuiter terere satius est, ne in placentam coeat.* At pauca re vera per se sola iubebat ille terere, sicut ad apertè legitur eodem loco, dum modum præparandi Theriacam ante oculos ponit; immò multa eodem tempore, scilicet Fructus, Semina, Radices & Herbas, in mortarijs *Ægyptijs* terere imperat; quibus deinde addit Pastillos, Cinnamomum, Crocum, Acaciam, dummodo humida non existat, Piper nigrum, & longum, Rosas siccas, Agaricum, Terram Lemniam, Chalcitidem adustam, Amomum, Casiam, Balsami fructus, Castorium, denique & Asphaltum: Inter quæ reuera aliqua reponuntur, quæ facilè teri possunt, & aliqua difficilè: attamen debemus eius mandatis omnino acquiescere: & pro firmo habere, non sine aliqua maxima vtilitate medicamenti hoc fecisse: *Aliqua enim eorum, quæ longam videntur posse ferre, ac vehementem triturationem, cum densa existant, atque viscida, illam minimè sustinere possunt, vt Viperæ Trochisci;* nam caro viperarum longo attritu, si ab initio iniecti fuerint, destruetur, cum iam in conficiendis illis diligenter decocta, & læuigata fuerit. Præterea non est cogitandum Galenum statuisse perpetuò omnia simul esse comminuenda, vsquequo singula sint in tenuissimum puluerem redacta; sed sæpè, atque sæpè cribro tenui, vel tenuissimo esse traicienda,

cienda, aliter impossibile eſſet, quæ poſtremò, ac tandem adiunguntur alijs, perfectè comminui; ab illis enim iam tritis attritus impeditur eorum; nam piſtillorum iſtus vix ad ipſa peruenit, vellanguidè illa tangit. Si igitur neceſſe eſt ad perfectè omnia triturlanda, vt incerniculo iterum, atque iterum, procul omni dubio illa, quæ faciliùs teruntur ob tenuem, raramque eorum naturam, prima erunt trita: vnde aliquam eorum virium iacturam non patientur: Quæ verò difficiliùs, poſt illa ad vnguem etiam læuigata transmittentur. Simul etiam multa triturlanda eſſe, & quā tenui cribro traijcien-
da decreuit ille lib. 4. de ſanit. tuen. cap. 7. & 5. dum omnia enim ſimul comminuuntur inter ſe calore à piſtillis excitato inalterantur, & peroptimè miſcentur.

Terminus Triturationis multiplex exiſtit, pro diuerſitate non ſolùm triturabilium, ſed præcipuè operationum, quæ à Medicis deſiderantur; quoniam ſi medicamenta in altum corporis ſe conferre cupiunt Medici, ſubtiliſſimè terenda erunt; ſi in ventriculo permanere, craſſiori modo, ſecundum Galeni præceptum lib. 1. de Antid. c. 7. & 4. de ſanit. tuen. vbi ſic, dum de Diacalamintho: *Omnia ſimul tundenda, & quā tenui cribro cribranda, vt in totum corpus digerantur. Veluti è diuerſo craſſiora in ventriculo hærent, vt quæ anguſta venarum ora tranſire nequeunt.* Et huius quidem præcepti in omnium medicamentorum compoſitione meminiffe expedit. Attamen lib. 1. Med. facult. c. 11. hæc leguntur: *Nam quod pollinis*

Terminus
triturationis
incer-
tus.

Terminus
triturationis
incer-
tus.

Terminus
triturationis
incer-
tus.

Terminus
triturationis
incer-
tus.

Terminus
triturationis
incer-
tus.

Terminus
triturationis
incer-
tus.

Terminus
triturationis
incer-
tus.

Terminus
triturationis
incer-
tus.

pollinis instar tenue cuti inspergitur, excalefacit, maximè si affricueris; at quod solidum, & integrum linguae, & ventri exiguum dumtaxat caliditatis sensum mouet. A cuius diætis cognosceret licet, subtilissimè trita ventrem magis excalefacere, quàm si crassiusculè comminuta fuerint. Et 4. de sanit. tuen. Ciminum perfectè tritum effici vreticum scribitur, quod priùs erat deiectorium. Crasso igitur modo aliqua contusa effectus omnino contrarios producunt ab illis, cùm integrè attrita fuerint, ac læuigata.

Læuigatio
quid.

Quæ subtilissimè terenda.

Purgantia
læuiganda.

Læuigationem autem dicemus illam Triturationis speciem, in qua ita ad minima reducuntur Simplicia, vt sub digitis, vel inter labra tenella posita nihil asperi, aut inæqualis afferant sensui tactus: de hac sæpe mentionem fecit Gal. vt 3. per genera c. 2. vbi de Pharmacis ex herbis sic: *At radices, & herbas totas non solum scire oportet accuratè contusas tenuibus cribris secernere, sed etiam denuò exactè læuigare, vt arida Collyria. Peroptimè in puluerem redigantur omnia adstringentia, vt faciliùs corpora subeant, veluti 2. per gen. c. 10. Multi omnia purgantia læuiganda esse decernunt, vt Haly lib. 10. cap. 10. qui Turpethum, Myrobalanos, Agaricum, Scammonium, Carthamum, Polypodium, Epithymum, & Colocynthidem terere iubet, & subtili cribro, aut panno trajcere. sic Mes. Colocynthidis medullam statuit, quantum tenuissimè potest fieri, tritandam, ne ventriculi tunicis adhæreat. Inueniuntur tamen non pauci, qui arbitrantur omnia purgantia crassiusculè terenda esse, vt in ventriculo diutiùs*

diutius permanentia ob noxios humores ad se rapiant; quod tamen non est obseruatum à Mes. nam cap. de Hiera Hermetis, quæ recipit Helleborum nigrum, Euphorbium, Turperthum, Agaricum, Myrobalanos, Colocynthidem, & Scammonium; præterea & multa alia non purgantia, vt sunt Mastiche, Asarum, Crocus, &c. Qui in fine hæc: *Curiosè omnia terantur.* Vel vt alio in Codice: *Omnium bona fiat contritio.* Præterea vbi de Attritu in Can. loquens de Rhab. hæc: *Probè tritum vigorosius euadit; at rarum, & laxum vim purgatricem propè admittit.* Adde, si illud esset verum ab ipsis pronunciatum, nec Mesue, nec ceteri alij graues Medici instituissent ad humores morbidos expurgandos Infusa, Decocta, & Expressa; cum multò magis subtiliora, ac tenuiora hæc existant, quàm trita, atque subtili cribro secreta, si rationi, ac experientiæ acquiescendum venit. Attamen quot describuntur ab omnibus, & maxime à Mes. similia, quæ omnia genera purgantium in se continent? Sit nobis exemplo Epithymi Decoctum, Myrobalanorum, & aliorum multorum, quibus Serapia conficiuntur, sic & Rhabarbari Infusum. Nonne & docet modum nos placidè aluum subducendi cum Scammonio, si illud panno ligaturum Syrupo, vel Sapæ incoquatur? vt in Can. ille scribit; eius enim deiectoria facultas liquori distribuitur. At quis ignorat virtutem illam communicatam subtiliorem, ac tenuiorem esse, illo admodum subtiliter trito? Non negat tamen Mes. nonnulla medicamenta purgantia perfectè comminu-

Error aliquorum.

K ra

ta ad vrinæ ductus interdum materiam lædentem transferre, cuius verba in Cano. sunt: *Nam purgatoria acris interdum tenuissimè puluerata promptius per ora vasorum penetrant in partes urinarias, & alias remotiores, per easq. euacuant.* Quæ denotant non omnia purgantia ad tales partes peruenire, & illa non semper, sed interdum, immò & ad remotiores, qua operatione sæpe, atque sæpe indigemus, cum aut artus materia aliqua repletos mundare studemus, aut caput dolore vexatum. Sileant igitur, qui audaciter affirmant purgantia crassiusculè terenda esse. Multa adhæc, quoniam diuturnum, ac longum tempus ad ipsa minuenda requirunt, mola læuigantur, & in farinam transeunt, talia sunt Hordeum, Triticum, Faba, Lens, Lolium, Fænugræcum, Lini semen, Milium, Lupini, Panicum, Eruum, Orobus, & Cicer, quæ Recentiores farinas dicunt, de quibus omnibus mentionem fecit Gal. varijs in locis, vt lib. 9. de Comp. secundum loc. cap. 3. quo scribitur ex Critone Fænugræcum, & Eruum molitum.

Mola quæ
læuiganda.

Trituratio
cum facilitate
facienda.

Modus Triturandi profectò non est me iudice contemnendus; magni enim est momenti aliqua placidè, & sine vehementia contundere, & nonnulla robusto, ac frequenti brachio conterere. *Non est tamen ignorandum, Me sue teste omnem Triturationem cō facilitate faciendam esse, & pro terendorum substantiæ ratione; quæ enim est immodica, eorum resoluit virtutem.* Ideo quæcumque densa, dura, crassa, ac lenta existunt, diu & vigorosè triturlanda: quæ tenuia, breui tempore, & sine aliqua violentia. quod reliquit scriptum

scriptum Galenus sic i. de Simpl. Med. facult. c. i i. Itaque cum tenuium esse partium dicantur, quæ facile in tenues partes comminuuntur; crassarum verò partium, quæ contrà: Tum dura, viscosa ægrè, & difficulter, ac omnino in tenues minui non possunt; fragilia verò, & quæ intra viscositatem mollia sunt, promptè in tenues solvuntur. At in aromatū Trituratione, quæ densa, vel lentore quodam, ac fibris prædita existunt, accurata est utendum diligentia, ne dissipentur, & eorum maxima portio exhalet. Ad quod evitandum aliqui interdum aut vino aromatico, aut stillatio rosarum leuiter irrorant: minùs vehementer, & breuiùs folia, femina, & flores, quàm radices, nonnullis exceptis, de quibus infrà. Omnia summè odorata, ut Moschus, Ambra, & Caphura agitentur suauiter, pistillo ad latera commoto, vel ducto, usquequo comminuantur. Nonnulli inungunt mortarium, atque pistillum oleo amygdalino, paucissimo tamen, antequam Ambram conterant, vel cum aliquo arido, ut Saccharo. Placidè quoque non percutiendo, gūmi, & resinæ quædam priùs optimè exsiccatae, ne in vnum coeant. Quædam verò in pollinem minimè reduci possunt, sed vino læuigantur, ut Opiū, Acacia, & succus dulcis radiculae, dummodo natura, & forma totius Pharmaci hoc admittat.

Varia usu veniunt Instrumenta, quibus medicamentorum fit attritus, atque perficitur: sunt hæc Pilæ, vel Mortaria, Pistilli, seu Vectes, & tandem Incernicula, quorum interuentu cognoscuntur triturabilia esse peroptimè trita, & secreta, pro eorum

K 2 tamen

Quæ difficilè terantur.

Aromata accuratè terenda.

Gūmi quò terendum.

Instrumenta quib. fit attritus, quæ.

Vectes, &
Mortaria
quæ.

Cribra va-
ria.

tamen natura, ac sine à Medico mente concepto. Sint Pilæ, seu Mortaria ita dura, ne in contundendo aliquid ab ipsis diuellatur, ac disrumpatur, quod posteritati reliquit Gal. 1. de Ant. cap. 15. sic: *Hæc mortarijs Egyptijs imponi debent; durissima enim sunt, itaque minus periculi est, ne pars aliqua inde inter contundendum abrupta medicinis admisceatur.* Haly lib. 10. c. 3. Mortarijs lapideis, siue æreis mundis, atque limatis terere iubet, quæ forrè à nobis ænea dicuntur. Sint pistilli, seu Vectes diligenter mundati, atque deterfi, ne quid rubiginis illis insistat, vt Gal. loco citato. Ex varijs autem possunt confici & Pistilli, & Mortaria, vt ex ferro, ærè, plumbo, & ligno, vt Buxo. At quoniam inæqualia iam trituratione ferè semper existunt, aliæ enim eorum partes magis, & minùs comminutæ conspiciuntur; ideo Cribra, vel Incernicula adinuenta fuerunt, vt cuiuslibet partis iam tritæ eadem esset conditio: quæ tamen Incernicula varia adinueniuntur esse; aliqua enim tenuia, siue arcta, aut spissa; alia tenuissima: quædam crassa, siue rara, & nonnulla crassiora; quibus vtendum pro varijs Medicorum mandatis. At frequentissimè tenue, & tenuissimum cribrum apud ipsos in vfu existit. quod habemus lib. 4. de sanit. tuen. c. 3. quod firmavit Damocrates lib. 2. de Antid. relatore Gal. sic:

Ist hæc contusa subtili excute cribro.

Et lib. 1. vbi de Theriaca:

Contusa, densiq. transmissa cribro.

Et Haly. 10. Pract. cap. 10. non tantùm multa tenui

nui excutiebat cribro medicamenta, sed subtili panno, per quem exagitatum leuissima puluis, ac subtilissima foras egrederetur. Sic & cap. 22. vbi sic Thutiam, Margaritas, & Cancros excernere iubet. Sed quoniam non raro, dum in mortario triturbabilia comminuuntur, & per cribrum iam tusa traijciuntur, subtilior pars, atque excellentior in auras se dissoluit, & dissipatur; ideo omni industria est euitandum, ne hoc accadat. Modum hoc effugiendi nos docet Crito 2. de Ant. cap. 18. dum de Scylla, his verbis, vt Gal. quod ad contundenda verò medicamenta, pertinet, accuratè singula docuit: *nam Mortario pellem obstrictè circumligandam praecepit, atque ita in medio perforatam, vt per id foramen non modo Rutabulum, vel Pistillum imponere possis; sed etiam eo sublato manum quoque, & cochlear immittere, quò per tale contusa, & quæ cribrando sunt, eximi queant. Rursus quoque alia pelle opus fore ducit, quæ angustius foramen adhuc habeat, vt per ipsum Tudicula solummodò demitti possit ad contundenda ea, quæ in mortario fuerint; hancq. priori superimponendā dicit, nec prius adimendam, quàm excitatus inter contundendum puluisculus subsideat. Eodem modo quoque, cùm per cribrum contusa transmittemus desuper contegere quæ excitamus nos admonet, nec ea prius aperienda, quàm cribrò mouere pridem desinerimus, deq. sublato cribro, quidquid inhaesit, penna deducere.* Admirentur Seplasiarij recentiores summam diligentiam Antiquorum in his omnibus agendis, depositaq. solita arrogantia fateantur humili fronte omnia, quæ ad hæc pertinent, ab ipsis illos didicisse.

Hæc

Panno excutiebat multa Haly.

Mortariū quale ne dissipetur medicamentū.

Arrogantia Seplasiariorum.

Hæc à me narrata ad Priscorum mentem à Pharmacopœis seruanda veniunt circa simplicium medicamentorum, & interdum compositorum Triturationem; inter quæ, cùm aliqua adinueniantur ordinem interturbantia Triturandi, vt, exempli gratia, flores quidam, qui difficilè comminuuntur, vel radices, quæ faciliè; vnde illi non cum floribus, nec illæ cum radicibus, triturandæ existunt, sed potiùs tempore, quo semina, & illi, quo radices. In medium talia afferam paucis tamen verbis.

Quæ lōgā,
aut debilē
requirāt tri-
turationē.

Et priùs quædam, quæ longam sustinent triturationem, aut mediocrem, aut debilem: vt Rhabarbarum optimum perfectam, at rarum paucam triturationem: longam Centaurium, Colocynthis: mediocrem Thymus, Hyssopus, Asarum, Iris, & Agaricus: paucam Scammonium. hæc Mes. proprijs capit.

Inter Flores qui non faciliè teruntur; vnde ferè in principio cum radicibus ponendi, est flos Schenanthos, Stechade, Origani, Anthemidis, idest Camæmillæ, Violarum, Matricariæ, & Hyperici.

Inter Herbas difficilè, Cauda equina, Absinthiū, Anethum, Marrubium, Carduus Sanctus, Fumaria, Polygonum, Folia Myrti, Sabinæ, Capilli Veneris, nisi à cauliculis illis separentur.

Facilè inter Radices Angelica tenuis, Meum, Spica Celtica, Hermodactyli, Turpethum, Pentaphillum, & Mechoaca.

De

De Ablutione, et Nutritione. Cap. XXI.

MULTAS narrat Mesue causas, ob quas medicamina abluuntur: *Interdum ut à partibus immundis detergantur, quod illis, quibus virtus est in superficie, ut Intybo, Cychorio agresti, Rosis, & similibus minimè conuenit, nam dissipatur: cetera magis, & minùs lauantur, quatenus scilicet eorum virtus ferre potest. Radices diligenter abluendas esse iubet Gal. 7. de Comp. Med. Non rarò, ut acrimonia eorum superficialia auferatur: Sic ex aqua, aut mucagine Tragacanthæ semen Vrticæ lotum guttur, & partes alias, per quas permeat, adurere nequit. Sal quoque Naphthicus aqua Cucurbitæ, aut simili lotus fit clemens. Sic Mes. Ob acrimoniam delendam imperauit Gal. multa metallica, & lapides adustos abluendos esse, & modum nos docet lib. 1. de Comp. Med. per genera. quem legere potes Capite de Metallicis. Abluuntur, ut morsum amittant, Cera interdum, Pix, Resina, Oleum, & quidquid aliud aqua non miscetur, hæc lib. 2. Simpl. c. 15. de quibus mentionem faciemus hoc capite, & alijs locis. Quandoque lauantur, ut facultatem eorum maligniorem auferat, salubriorem relinquendo, ut lapis Cyaneus, & Armenus molestè vomitoria, & deiectoria, per ablutionem multam, vomitoria esse desinunt, & clementer fiunt deiectoria; & Cancamum idest Lacca, lotum clementius purgat, tamen obstructions, ut illotum liberat. Aloe lota potentiùs roborat partes nutritorias, minùs lota aluum subducit, non lota è contrà.*

Sit

Varia causa ob quas fit ablutio.

Radices diligenter abluendæ.

Metallica curiosè abluantur.

Mesue.

Meſue.

Aloe nutri-
ta, & ablu-
ta quæ.

Cera, Tere-
binthina, et
Oleū quo-
modo ablu-
antur.

Sit aqua, qua abluuntur hæc omnia, puriſſima, fon-
talis, & cuiuſcumque qualitatſ expers, vt litteris tra-
didit Gal. lib. 2. per genera, c. 15. Sæpe præterea di-
luuntur nonnulla, vt vigorofiora, & valentiora red-
dantur, vt *Aloe ex aqua aromatum potentiùs roborat: ex
decocto autem valenter purgantium, vt Agarici, Turpethi,
& ſimilium, ſi lauetur, purgantior euadit: Lota denique ex
aqua Bdellij, & Tragacanthæ, ora Venarum ſic aperire deſi-
nit, vt ſanguis effluat.* Sed propriè loquendo, hæc
non dicitur ablutio, ſed potiùs nutritio; nam me-
dicamenta illa, vt Aloe, imbuuntur liquoribus il-
lis, & eorum facultates, necnon etiã ſubſtantiam
in ſe recipiunt, ſicuti etiam interdum sæpe, atque
ſæpe reiteratis vicibus Roſarum ſuccus Aloe ſuper-
infunditur, à quo & maceratur, & diſſoluitur, &
Sole exſiccatur, Aloe non appellatur profectò lota
illo ſucco, ſed potiùs nutrita, & ipſo imbuta, niſi
liquor totus abiiciatur. Sicuti Gal. quandoque iu-
bet abluere metallica Vino, Aceto, & Aqua mari-
na, quod ſcribitur lib. 1. de Comp. Med. per gene-
ra, c. 8. Adhæc quandoquæ eluuntur aliqua, vt can-
dida ſiant, & morſum amittant, vt eodem lib. c. 17.
Talia exſtant Terebinthina, Cera, Pix, Reſina, &
Oleum. Modum abluendi omnia, quæ aquæ non
miſcentur, nos docet lib. 2. Simpl. c. 15. in mediū
afferens exemplum diluendi Oleum, cuius verba
ſunt: *Primum itaque modicè Oleum concalefactum in va-
ſe lati oris, ac magnum, cui inſit aquæ puriſſimæ copia, & om-
nis qualitatſ maximè expertis, inſundito; nam in ea quid-
quid ſit id, quod abluitur, acrimoniam ſuam exuit: Deinde
conterito*

Pharmaca parandi, Lib. I. 81

conterito, tundito, frangito, manibusq. impensè subigito, ut unaquæque particula aquam possit contingere; Denique effusa priori aqua, rursus quod lauatur excalescens in aliam aquam sinceram inijcito, rursusq. diutissimè contundito, donec qualitatem suam in aquam deponat, id autem gustanti datur cognoscere; Mox verò & tertio, & quarto, & sepius, donec aqua nullam ex abluto medicamento qualitatem recipiat. Hæc illæ. Quæ omnia nobis demonstrant perfectissimè omnia abluendi modum, & terminum ablutionis, & quo pacto liquidiora, ut Oleū; & crassiora, ut Cera, Pix, & Resina, cum illud frangendum, & quatiendum, at cetera terenda, tundenda, frangenda, & manibus subigenda. Mesue quoque instituit abluendam Axungiam porci esse novies aqua calida, & toties frigida: ut ab ipsa non tantum acrimonia deleatur, sed etiam vim refrigerandi acquirat. At quis est Pharmacopæorum, qui hac diligentia abluat Oleum, vel similia? Dicat mihi, & acquiescam. Immo brevissimo tempore ab his omnibus illi se expediunt.

Viam lauandi Aloen narrat Diosc. cap. proprio his verbis: Lauatur, ut quod sit arenosum, tamquam inutile subsideat, & leue, & pinguiissimum assumatur. Quam postea possumus nos ter, & quater abluere semper abijciendo aquam, postquam imum vasis illa petiuerit: At sic accuratè abluta, aut debilitè, aut nihil planè ventrem subducit; sic abluitur æris squamma, & æsustum. Hæc 3. facult. simpl. c. 15. docet Gal.

Lapis Armenus, Alexandro Tralliano iubente, abluendus usque ad duodenas vices, at in veteri ex-

L plari

Cap. de Vn
gueto Ros.

Error Se-
plafiariorū.

Aloe quō
lauanda.

Lapis Ar-
menus quo
pacto abluē-
dus.

plari ad quinquagenas. Mesue verò cap. proprio sic:
Teratur cum facilitate in vase lapideo; deinde fundatur su-
per ipsum aqua dulcis, & lauetur, sicut terendo, & fiat il-
lud trigesies semper in nouando aquam, & adhuc decies, po-
stea abluatur aqua Rosata, vel Buglosse, vt Alchindo placet.

Lacca quo-
modo.

Lacca idest Cancamum abluatur, vt vult Serapio,
aqua calida vnà cum furculis, quibus adhæret, in
qua decocta fuerint Aristolochia, & Iuncus odora-
tus; deinde exsiccanda, vt Diosc.

De Infusione, et Maceratione, necnon etiam
Dissolutione. Cap. XXII.

INFUNDUNTUR, ac macerantur, &
dissoluuntur varia simplicia ob multos
fines: Aliqua enim infunduntur, & ma-
cerantur, vt liquari, dissolui, ac læui-
gari possint, quod pronunciauit Gal. 1. de Ant. c.
15. ita: Succi omnes vino macerentur, vt dissolui, & læ-
uigari possint, vt Sagapenum, Opium, Hypocistis, & suc-
cus dulcis radicle; interdum Myrrha, & Crocus, & Thla-
spi, & Napi semina prius contusa. & Damocr. cap. 16.

Mero dissolue lacrymas, succos, atque
Metalla, donec mellis acquirant modum.

Et 2. de Antid. vbi de Cyphoide, hæc:
Bdellium, Vinum, Myrrham in mortarium
Mittunt, & terunt quoad mellis crassitiem.

Quantitas li-
quoris in ma-
ceratione.

At hæc supponunt Infusionem, & Maceratio-
nem, & ideo ad Pamphilianum hæc: Per tres dies ma-
cerentur, & tantum vini infundatur, vt superferatur.

Non-

Nonnulla infunduntur, ac macerantur, ut proprias facultates in aquam, vel alium liquorem transmittant, quæ deinde abijciuntur, sicut legitur lib. 6. de Comp. per loca, ubi de confectione de Malis Punicis sic: *Infundantur per diem fracta, & contusa, donec suam qualitatem in mustum transmittant, sic & capita Papaveris, ut lib. 7. Si humidiora, & molliora per diem, accipienda est autem in huiusmodi sermonibus & nox, si sicciora, & duriora, longiori tempore.* Et ideo Actuar. ut dilucidè scribitur lib. de Comp. Med. per diem, & noctem infundere iubet. Ob causam iam dictam infundere, & macerare decreuit & Rhabarbarum & Myrobalanos, & alia multa, quorum aliqua non tantum virtus, sed tenuior eorum substantia in liquore permanet, ut dum infundit Casiam, ac Tamarindos, quæ postea per colum trajicit, ut in Syrupo de Fumoterræ. Sint calidi liquores, vel aquæ, quibus illa infunduntur, ut cap. de Rosarum infusione videre licet; postea tempore convenienti macerata exprimantur, & colentur.

Quædam facit meliora infusio nunc qualitatem maleficam auferendo, nunc bonam fouendo, & augendo. Primo granum Cnidium, & Esula (quam aliqui dicunt Mezereon, sed re vera Tichymalus existit) aceto macerata acrimoniam superficialiam amittunt, ac Turpethum lacti recens mulsu infusum, & siccatum, ventrem turbare desint. Secundo modo Turpethum succo Cucumeris agrestis maceratum, materiam crassam à partibus remotis valenter educit, & Hermodactylus aceto Scyllitico, aut

L 2 Scyllæ

Maceratio,
aut infusio
per diem et
noctem.

Affusio
per diem et
noctem.

Maceratio
per diem et
noctem.

Scyllitico
aceto
maceratio

Mezereon
aceto infus.

Ciminū a-
ceto macer.

Maceratio
aceto infus.

Scyllæ succo, aut Raphani infusus, à iuncturis potè
ter trahit: & Agaricus Oxymellite maceratus fit pur-
gantior. Hæc Mesue, Sic & Mezereon, idest Chame-
læ folia aceto per diem infusa, & postea exsicca ta-
meliora, vt Mesue; à quibus fibræ illæ auferendæ ve-
niunt, imperante Dioscoride. Sic excellentius Ci-
minum euadit per diem, & noctem maceratum, vt
Haly 10. Pract. c. 16. & Serap. de Antid. sit autem
acerum maximè acre, sicuti præcipit Gal. 4. de sa-
nit. tuen. cap. 5.

De Assatione, et Torrefactione.

Cap. XXIII.

Assatio quo
pacto fiat.

Mesue in
Can.

SPECIEM Decoctionis esse Assationem
absumpto humido superfluo ab igne
fuscitatum, decreuit Mesue; in qua ta-
men coctura omnino non absimitur
propria humiditas medicamenti. Hæc fit frixorio,
vel patella, quæ nunc virtutem medicamenti adauget, vt
assata Scylla: nunc minuit, vt Psyllium assatum minus pur-
gat, & multa assatione fiunt meliora: Quandoque virtu-
tem purgandi reprimit, & adstrictoriam intendit, vt in Rha-
barbaro, & Myrobalanis.

Scylla quo-
modo asse-
tur variè.

Scyllæ assandi modum cecinit Andromachus
narrante Gal. sic:

Inde Capillato Scyllam cum cortice sumptam

Pulte linas, media constituasq. foco,

Ac cineris rutili cumulos superingere, donec

Reddatur Scyllæ mollius igne caput,

Signa

Signa dabit feruens positos cum discutit ignes,

Excute, & ut leues dempseris exuuias.

Modum etiam ante oculos nobis posuit Gal. lib.

I. de Antid. c. 9. sic: Principio Scyllam succulentam de terra euellas, cuius folia, & scapus aruerint penitus; huic deinde cortice detracto duriores pulcriculas induces ex tritico nouo, quantumque fieri potest, exquisitè confectam, ipsam postea multo, calidoque cineri subiectam non prius extrahes, quoadusque circumposita pulcrica crusta planè fiat. Quod si, ubi hæc agis, furnus aliquis adsit, una cum pane Scyllam illuc inferre potes, inde cum obducta iam exaruit, ipsam extrahas. Docuit etiam nos hunc Dioscor. lib. 7. c. 140. modum. Præterea & hæc addit: Torretur item in olla indito operculo, quæ in furnum dimittatur. Sumi etiam solet medium, direptis uinotenus tunicis, quod frustatim confectum coquitur, mutata sæpius aqua, donec ipsa nec amaritudinem, nec acrimoniam habeat, traiectaque lino frusta siccantur in umbra, ita ut ne ulla quidem parte se contingant. His Scyllæ segminibus ad oleum, uinum, & acetum Scyllinum utimur.

Myrobalanorum assandi rationem narrat Albucahis sic: Imbibe illas succo Cydoniorum, aut Granatorum acetosorum, aut Uuæ acerbæ; deinde exsicca eos benè, & madesce in Oleo rosato, vel Butyro: deinde assa super patellam ferream, vel testem calefactam primò, & caue, ne adurantur. Qui deinde instituit viam omnia femina, & grana adurendi, his verbis: Accipe patellam ferream, aut terream, aut aeneam, aut lebetem cum lato orificio, & calefac eam benè; deinde aufer ab igne, & statim, ac citò superpone semina, & commisce, donec videbis assationem perfectam.

Myrobalanos assandi modus.

Cuminum
quomodo
assetur.

fectam. Sic quoque assatur Tragacanthum, & Gummi Arabicum in frustula dissectum, quousque albescat. Galenus quoque interdum assabat & radices, & herbas, & semen, vt Erysimi, 7. Comp. quæ potius frixa laudat, quam assa. & ideo loquens de Cumino hæc: Cuminum aceto maceratum continuò tunditur, aut etiã prius modicè frigitur in vase fictili, quod coctum in camino quam optimè sit. Quæ enim exactè, penitusq. cocta non sunt, hæc lutosa potius, quàm figulina sunt, & qualitibus suis medicamenta remittunt. Potest ne adinueniri maior diligentia, quàm hæc Galeni, qui etiam fictilia quænam optima sint, nos docet?

De Vstione, et Combustione. Cap. XXIV.

Comburen
di modus.

NON leue discrimen posuit Arist. lib. 4. Meteorol. inter Assationem, & Vstionem; quæcumque enim assantur, internè aliquam humiditatem seruant: at quæ comburuntur omnino illa priuantur. Et ideo Gal. lib. 5. secundum loc. c. vlt. terminum adustorū medicamentorum præfixit esse, cum neque fumosum, neque vaporosum ab ipsis effertur; quæ sunt certa indicia penitus illorum humiditatem cōsumptam fuisse. Modum adurendi multa ante oculos ponit eodem loco dicens: *Contundito, vt massa friabilior euadat, quæ in ollam nouam coniecta, illam figulino luto obturato: operculum adaptetur circa medium perforatum, quo per ipsum foramen rudicula imposita pharmacum super prunas impositum agitur. Comburebat præterea & Viperas,*

Viperas, vt ad Pisonem, & Herbas, & Lanam, vt 5. per loc. dicens: *Lentisci, & Perdicij herbe vstæ cum lanis*. Alijs in locis Abrotanum, & Anethum, vt magis exsiccent. Adhæc Pilos, Sepiæ testam, Erinaceos marinos, Cochleas cum testis, Hirundines, Cicadas, Ranas, Alcyonia, & Spongias, sicuti scribitur lib. 2. Simpl. & alia multa, quæ breuitati studens omitto. Modo iam dicto adurebat Cerusam, & multa alia Dioscor. sic & Gal. lib. 4. per genera, c. 1. imperat multa metalla adurenda esse, vt postea abluta, morsum amittant, cuius sunt verba: *Atque hoc etiam memineritis, quod combustis elotis mordicatio, quæ prius adfuit, adimitur, ac interit*. Vritur autem Cadmia, quæ à vulgo Thutia appellatur, iubente Dioscoride c. 75. *super carbonibus obruta, donec translucida spectetur, & ferrei stercoris modo bullet, mox extinguitur vino Ammineo, sed quæ ad Psoriarum medicamenta aceto. Alij exustam conterunt vino, rursusq. fictili crudo torrent, donec pumicosa videatur. Lauatur deinde in mortario trita effusa subinde aqua, (vel stillatitio Rosarum) dum sordium nihil emergat, & postea coacta in pastillos reponitur*. At Albucasis varijs in liquoribus eam præcipit extinguendam esse adhuc candentem, & forcipe ab igne eductam pro varietate morborum. Eodem modo, quo Cadmia, comburebat, & ille Scoriam, quæ Climia ab ipso dicitur. Sed maiorem partem eorum, quæ aduruntur, Dioscoride impulsore, adurere debemus fictili, quæ iam prius trita sint, aut frustatim incisa, vel carbonibus iniecta foliis accensa. Lapidem autem Pyritem, illo scribente, vt *Calcem cremant*

Metalla adurenda.

Cadmia quò vratur.

Scoria quò pacto adurenda.

Lapis Pyrites quomodo adurendus.

Chalcitis
quo pacto
aduratur.
Fax vini.

Auripigm.

Aerugo.

Scoria Ar-
genti, & Au-
ri.

Stibium id
est Antimo-
nium.

Sal.

mant in caminis aliquot diebus, cumq. colorem rubricæ con-
traxerit, eximentes recondunt. Uritur autem Chalcitis fi-
ctili nouo uinis carbonibus supposito: cocta erit, cum bullas
excitare desierit, & perfectè inaruerit. Fax vini combu-
ritur fictili crudo, ut Alcyonium, oblinito uasis spiraculo
luto, cum figulinum percoquetur, seruant; sed experimen-
tum legitima coctionis est, ut aerio nitore albescat, & lin-
guam tactu urere videatur. Auripigmentum, donec igne
flagret, & mutet colorem. Et Aerugo in fictili patina, do-
nec colore subcinerefcet. Hæc ille. Scoriam Argenti,
& Auri sic iubet Albucasi. cremandam esse. Accipe
de Scoria quantum vis, & tere ipsam quantum vis, et confice
cum melle, & pone in vase fictili nouo, & line cum argilla,
& fac foramen in superficie coopertorij, ut fumus exhalet,
& pone in medio ignis ex carbonibus, quando incipit Scoria
comburì, aspice fumum, qui egreditur ex foramine, si decli-
nat ad nigredinem; sed quando uideris ipsum declinare ad al-
bedinem, aufer ab igne, & extrahe Scoriam, & projicias de
uino bono super ipsam, ut extinguatur; deinde tere, & ute-
re. Stibium autem torretur, ut Diosc. placet lib. 5.
c. 90. adipe circumlinitum, & carbonibus obrutum, donec
carbunculetur adeps: exemptumq. restinguitur mulieris la-
cte, quæ marem peperit, aut uetere uino. Uritur etiam car-
bonibus succensis efflatum, quoad flagret; si enim paulò ma-
gis concremetur, fit plumbum; lauatur, ut Cadmia. At
Recentiores Stibium ita adurunt, ut liquetur, ita ut
perlucidum conspiciatur, & c. 117. Sal communis uerò
aqua semel abluitur, & siccatur, in ollam coopertam mitti-
tur, subdito igne mouetur, donec non exsiliat.

Nonnulla alijs admista faciliè aduruntur, sed per
seipsa

seipsa difficilimè, à quibus & acquirunt aliquam qualitatem à Medico exoptatam. Exemplo sit nobis plumbum, cuius viam adurèdi narrauit Diosc. lib. 4. c. 87. sic: *Superquàm tenuissimas laminas Plumbi fictili nouo positas Sulphur inspergito, additisq. rursus laminis, interiecto semper sulphure, usque dum expleueris, succendito. Flagrante autem Plumbo ferrea rude versato, donec perfectè in cinerem redigatur, nihilq. nonustum hæserit; tum demum obstructis naribus eximito. Aut elimatam scobem in olla cum Sulphure trito. Alij laminam in fictili crudo, ut dictum est, imponunt fornaci, aut foco, & circumlinentes operculum, dato exili spiramento trunt. Alij pro Sulphure Cerasam, aut Hordeum inspergunt. Alij integras laminas imponentes acri igne trunt, & rudicula ferrea continuò mouent: sed difficilis huiusmodi est vstio. Placet nobis magis primus modus, postea abluatur, ut Cadmia. Hæc ille.*

Aliqua denique adurantur, ut efficaciora, & vigorosiora euadant; nō enim Diosc. teste, semper vstio mitiora reddit iam adusta, sed valētiora, ut Sal, Vini fæx, Nitrum, & Calx. *Hæc conficitur, sicuti lib. 5. c. 124. legitur, è glebis lapidum crematis, necnon è vili marmore, quæ ceteris præfertur, cremantur autem in furno. Interdum fit ex testis marinorum Buccinorum, quæ cum candidissima fuerit, à clibano extrahito.*

Aduritur ferrum vel potiùs liquefcit, quod Recentiores Chalybem dicunt, ut faciliùs læuigetur, aceto superinfuso, hoc modo. Sumatur Ferri puri virga, alteraq. Sulphuris, illa ferri ardentissimo candefcat igni, ita ut rubea euadat, cuius vni extremo apponatur extremum virgæ Sulphuris; confestim

M lique-

Sulphur
multis modis
combu-
ritur.

Calx quo-
modo confi-
ciatur.

Chalybs
quo pacto
aduratur.

90 De vera Methodo &c. Lib. I.

liquefcat ferrum, paruasq. in guttulas decidet, quæ in mortario sine aliquo labore in puluerem redigetur, & postea aceto macerabitur acri.

Chalcitis.

Chalcitis
Antid. c. 15.
cuius verba:

Chalcitis hoc modo aduritur, teste Gal. lib. I. de Antid. c. 15. cuius verba: *Quattuor Chalcitidis drachmas cum Theriaca solummodo capiat, multò plures affare cōueniet hoc modo: Conijce in exiguam ollam Chalcitidis crudæ drachmas non pauciores quadraginta; postea succensis carbonibus ollam absque operculo in medio prunarum statue: cumq. lique factum Chalcitin videris, ac quæ leuissima, & spumosa pars eius est innatare, statim ollam ab igne amoue, humiq. collocata, nec vt aliquando solebamus, sicuti qui ignem accendunt, ipsi insuflabis. Mirandum est enim quantum ita faciendo luteus, flauusq. color emergat: non tamen in Sole collocanda erit, sed in Umbra, donec frigeat, permittenda. Hinc postea id solummodò capies, quòd supernè spumeū fuerit, quodq. neque luteum, neque flauum, neque pallidum est; deinde experiundi gratia aliquantulum eius, quod probaueris, accipe, atque comminue, & num quis ex supradictis coloribus appareat, inspice; nam si qualis accepta est, viridis, aut cinerea manserit, drachmas quattuor ipsius impones: Talem namque Chalcitin exiguam inuenies, etiamsi multam exusseris. Hæc Gal. Sed pauci, aut nulli Pharmacopœi hoc pacto Chalcitin adurant leuissimam illam portionem accipientes; immo tota & sic impura, & fORDIDA vtuntur, dummodò, vt sui est moris, tantam impensam subrefugiant.*

Error Se-
plasiariorū.

